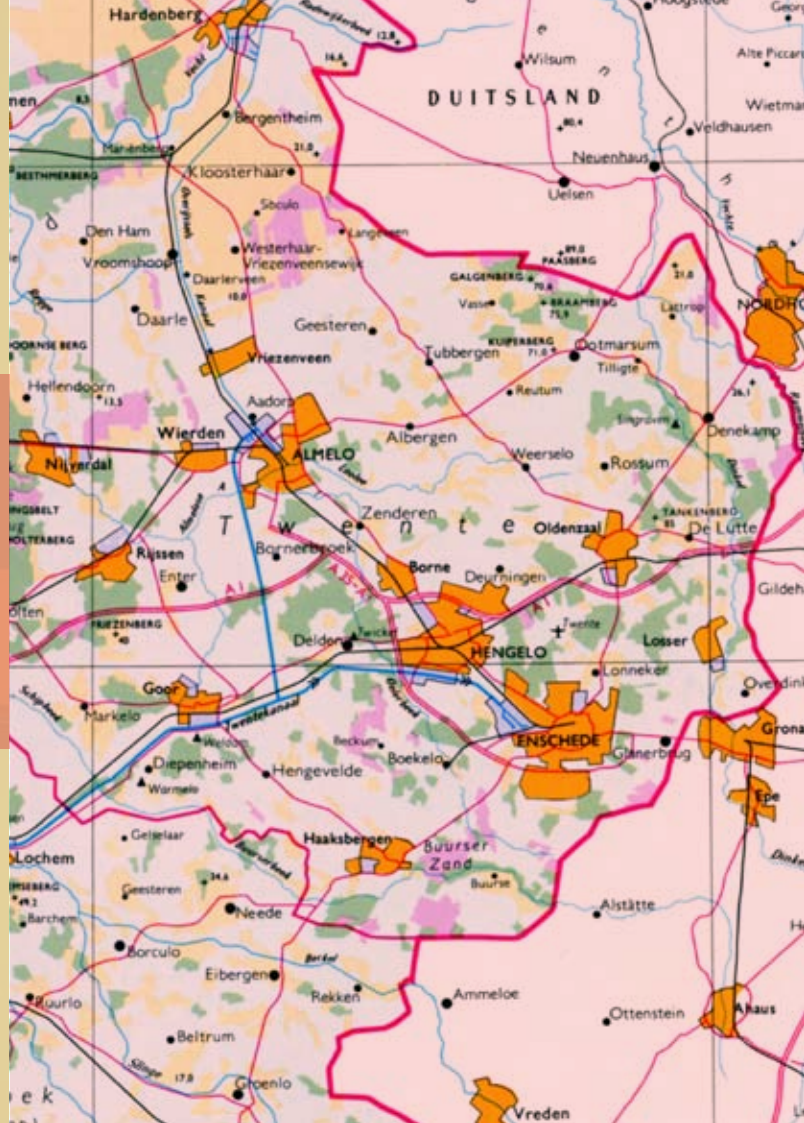

Buiten de deur

PROCESEVALUATIE TIJDELIJK HUISVERBOD TWENTE
PERIODE MAART TOT EN MET AUGUSTUS 2009

M. van Zwieten

B. Bieleman

Buiten de deur

**PROCESEVALUATIE TIJDELIJK HUISVERBOD TWENTE
PERIODE MAART TOT EN MET AUGUSTUS 2009**

November 2009

INRAVAL
Groningen-Rotterdam

COLOFON

© St. INTRAVAL

Postadres:
Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail *info@intraval.nl*

www.intraval.nl

Kantoor Groningen:
St. Jansstraat 2C
Telefoon 050 - 313 40 52
Fax 050 - 312 75 26

Kantoor Rotterdam:
Goudsesingel 184
Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 010 - 476 83 76

November 2009

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst:	M. van Zwieten, B. Bieleman
Opmaak:	M. Boendermaker
Omslag:	E. Cusiel
Druk:	Repro GMW
Opdrachtgever:	Gemeente Enschede

ISBN: 978 90 8874 077 0

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdstuk 1 Inleiding	1
1.1 Vraagstelling	2
1.2 Onderzoeksopzet	3
1.3 Leeswijzer	4
Hoofdstuk 2 Registratie	5
2.1 Registratiesystemen	5
2.2 Registratiegegevens	6
Hoofdstuk 3 Opleggen huisverbod	11
3.1 Inschakelen HovJ	11
3.2 Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld	12
3.3 Mandatering	13
3.4 Huissleutels	16
3.5 Onderdak uithuisgeplaatste	16
Hoofdstuk 4 Hulpverlening	17
4.1 Maatschappelijk werk	17
4.2 Reclassering	20
4.3 Bureau Jeugdzorg Overijssel	21
4.4 Procesmanager	22
4.5 Overlegvormen	23
4.6 Samenwerking	24
Hoofdstuk 5 Afloop huisverbod	25
5.1 Verlenging	25
5.2 Overdracht reguliere hulpverlening	25
5.3 Monitoring na huisverbod	26
Hoofdstuk 6 Samenvatting en conclusies	29
6.1 Opleggen huisverbod	29
6.2 Hulpverlening	31
6.3 Afloop huisverbod	33
6.4 Ten slotte	34

1. INLEIDING

In de afgelopen jaren is steeds duidelijker geworden dat huiselijk geweld op grote schaal voorkomt. Het gaat om een van de omvangrijkste geweldsvormen in onze samenleving. Huiselijk geweld wordt in de Aanwijzing Huiselijk Geweld van het Openbaar Ministerie (OM) die op 1 januari 2009 is herzien, omschreven als geweld dat wordt gepleegd door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer.¹ Onder huiselijk geweld vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen, in en om het huis). Als verdachten van huiselijk geweld kunnen worden aangemerkt: (ex)partners; gezinsleden; familieleden; en huisvrienden. Onder huisvrienden worden personen verstaan die een vriendschappelijke band onderhouden met het slachtoffer of iemand uit de onmiddellijke omgeving van het slachtoffer, en deze in de huiselijke sfeer ontmoeten. Verdachten en slachtoffers kunnen mannen en vrouwen zijn, en kunnen kinderen of volwassenen (waaronder ouderen) zijn.

Aard en omvang

Huiselijk geweld komt voor in alle sociaal-economische klassen en binnen alle culturen in de Nederlandse samenleving. De politie heeft met een speciale registratie van huiselijk geweld berekend dat per jaar ruim 63.000 meldingen van huiselijk geweld bij de politie binnenkomen.²³ Dat zijn echter alleen de geregistreerde incidenten, hetgeen betekent dat dit de ondergrens is van huiselijk geweld. Naast de geregistreerde criminaliteit is er een onbekend 'dark number' (de niet ontdekte, niet gerapporteerde en/of niet geregistreerde incidenten). Hoewel steeds vaker melding of aangifte wordt gedaan van huiselijk geweld is het 'dark number' bij huiselijk geweld nog steeds groot. Dat betekent dat het aantal meldingen slechts het topje van de ijsberg is. Vaak verhinderen schaamte, angst en schuldgevoel dat betrokkenen het geweld melden. Onder meer hierdoor is het moeilijk goed inzicht te krijgen in de precieze aard en omvang van huiselijk geweld.

Huisverbod

Op 1 januari 2009 is de Wet tijdelijk huisverbod in werking getreden. In de regio Twente is gestart met de toepassing ervan op 1 maart 2009. Het huisverbod is bedoeld om huiselijk geweld verder terug te dringen. Het houdt in dat een pleger van huiselijk geweld in beginsel tien dagen zijn of haar woning niet meer in mag en in die periode ook geen contact mag opnemen met de partner en eventuele kinderen. De maatregel biedt de mogelijkheid om in een noodsituatie te voorzien in een afkoelingsperiode waarbinnen de nodige hulpverlening op gang kan worden gebracht en escalatie kan worden voorkomen. Het huisverbod kan ook worden opgelegd bij kindermishandeling of een ernstig vermoeden daarvan. Het huisverbod wordt in de vorm van een beschikking uitgereikt door de burgemeester of door de politie indien zij daartoe is gemandateerd. De burgemeester kan afhankelijk van de situatie het huisverbod verlengen tot maximaal 28 dagen. Een uithuisgeplaatste die zich niet aan het huisverbod houdt, kan maximaal twee jaar gevangenisstraf krijgen of een taakstraf. De uithuisgeplaatste heeft de mogelijkheid om tegen het huisverbod in beroep te gaan bij de bestuursrechter.

¹ Staatscourant 24 juli 2008, nr. 141 / pag. 13.

² Henk Ferwerda (2007). Met de deur in huis. Omvang, aard, achtergrondkenmerken en aanpak van huiselijk geweld in 2006. Advies- en Onderzoeksgroep Beke, Arnhem/Dordrecht.

³ In de politieregistratie worden incidenten van huiselijk geweld gekoppeld aan de projectcode Huiselijk Geweld.

Evaluatie implementatie

Het Regionaal College van Twente heeft gevraagd om een evaluatie van de uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod in Twente in de periode maart tot en met augustus 2009 door een extern bureau. De gemeente Enschede - centrumgemeente - heeft onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL hiertoe opdracht gegeven.

1.1 Vraagstelling

De centrale vraagstelling van het onderzoek luidt als volgt:

Hoe is de uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod in de Twentse gemeenten in het eerste halfjaar (de periode maart 2009 tot en met augustus 2009) verlopen? Doen zich hierin knelpunten voor? Zo ja, welke?

Deze hoofdvraag valt uiteen in twee onderdelen:

- A. het verloop van het proces van uitvoering van het huisverbod in Twente;
- B. cijfermatige informatie over de uitvoer van het huisverbod in Twente.

A. Proces

Bij het verloop van het proces van de uitvoering van het huisverbod spelen meerdere onderwerpen een belangrijke rol. Deze zijn onder te verdelen in:

1. het opleggen van het huisverbod

het aantal Hulpofficieren van Justitie (HovJ's); het inschakelen van de HovJ; het afnemen van het Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld (RiHG); het mandaat; de samenloop met strafrecht; en de inbeslagname huissleutels.

2. hulpverlening

het inschakelen van maatschappelijk werk; reclassering en Bureau Jeugdzorg Overijssel (BJZO); het opstellen en communiceren van het plan van aanpak voor achterblijver(s), uithuisgeplaatste en kind(eren); het contact met/de hulpverlening aan achterblijver(s), uithuisgeplaatste en kind(eren); de samenwerking/communicatie tussen politie, maatschappelijk werk, BJZO, reclassering en gemeente; de tijdsinvestering van betrokken partijen; de naleving van het huisverbod; en de registratie van de uitvoering van het huisverbod.

3. afloop huisverbod

het opstellen van het advies over het al dan niet verlengen van het tijdelijk huisverbod; de overdracht naar reguliere hulpverlening na afloop huisverbod; de afspraken over verdere monitoring van de reguliere hulpverlening na afloop huisverbod.

B. Cijfermatig overzicht

Bij de cijfermatige informatie over de uitvoering van het huisverbod in Twente zijn de volgende aspecten van belang:

- aantal incidenten, meldingen en aangiften huiselijk geweld;
- aantal ingevulde risicotaxatieformulieren;
- aantal opgelegde huisverboden;
- aantal door burgemeester geweigerde huisverboden (alleen in gemeenten met onderteekningsmandaat);
- aantal keren inschakeling raadsman;
- aantal ingetrokken huisverboden;
- aantal verlengingen huisverbod;
- aantal uithuisgeplaatsten in opvang;

- aantal gestarte hulpverleningstrajecten (uithuisgeplaatste, achterblijver en kind(eren));
- aantal en uitkomst voorlopige voorzieningen;
- aantal keren hoger beroep;
- aantal overtredingen huisverbod.

1.2 Onderzoeksopzet

Gezien de centrale vraagstelling gaat het bij het onderzoek met name om een proces-evaluatie.⁴ De onderzoeksopzet daarvoor bestaat uit drie onderdelen. Allereerst is relevante (schriftelijke) informatie verzameld. Vervolgens zijn (groeps)gesprekken gehouden met medewerkers van de betrokken instellingen. Ten slotte zijn registratiegegevens opgevraagd en geanalyseerd.

Deskresearch

Begonnen is met het verzamelen van relevante schriftelijke informatie. Het gaat daarbij om algemene informatie over het huisverbod en documenten (verslagen van vergaderingen, notities, procesbeschrijvingen en dergelijke) van gemeenten, politie, maatschappelijk werk, reclassering en BJZO over (de uitvoering van) het huisverbod in Twente.

Interviews

Het voeren van gesprekken levert waardevolle aanvullende informatie op, welke niet uit schriftelijk materiaal is te achterhalen. Om een goed beeld te krijgen van het verloop van de uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod in de 14 Twentse gemeenten⁵ zijn (telefonische) (groeps)gesprekken gehouden met medewerkers van de betrokken instanties. De informatie die met de interviews is verkregen geeft antwoord op de onderwerpen bij onderdeel A. Er zijn 32 gesprekken gehouden met in totaal 45 personen. Er is gesproken met burgemeesters, medewerkers van de politie (Basispolitiezorg, Hulpofficieren van Justitie), procesmanagers van gemeenten, maatschappelijk werkinstellingen (Carint, Maatschappelijk werk noord west Twente (MwnwT) en Stichting Maatschappelijke Dienstverlening (SMD)), Bureau Jeugdzorg Overijssel (BJZO), de drie reclasseringsinstellingen (Leger des Heils, Reclassering Nederland (RN) en Tactus) en De Tender.

De interviews hebben plaatsgevonden aan de hand van een vragenlijst met zowel open als gesloten vragen. Voor het opstellen van de vragenlijst is onder meer gebruik gemaakt van informatie uit de deskresearch. De volgende onderwerpen zijn onder andere aan de orde gekomen: het opleggen van het huisverbod; het mandaat; (het verloop van) de hulpverlening; de samenwerking en communicatie tussen de betrokken partijen; de regie; de tijdsinvestering; de naleving van het huisverbod; de overdracht naar de reguliere hulpverlening; de eventuele verlenging; de monitoring na het huisverbod; en de registratie. Tevens is ingegaan op knelpunten en mogelijke c.q. noodzakelijke verbeteringen.

Registratiegegevens

Bij de Twentse gemeenten en de politie zijn over de periode maart tot en met augustus 2009 (de eerste zes maanden van de invoering van het huisverbod) gegevens opgevraagd over de huisverboden. Deze gegevens geven informatie over de onderwerpen bij onderdeel B. Naast het opvragen en analyseren van deze gegevens is eveneens bekeken hoe het registreren van de

⁴ Wanneer het huisverbod langere tijd is toegepast, is het zinvol ook een effectevaluatie uit te voeren.

⁵ Het betreft de volgende gemeenten: Almelo; Borne; Dinkelland; Enschede; Haaksbergen; Hengelo; Hengelo; Hof van Twente; Losser; Oldenzaal; Rijssen-Holten; Tubbergen; Twenterand; en Wierden.

uitvoer van het huisverbod in VIS2 (Vangnet Informatie Samenwerking Systeem) in de betreffende periode is verlopen.

1.3 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk wordt nader ingegaan op de registratiegegevens van de politie en gemeenten over het huisverbod. In hoofdstuk 3 wordt het opleggen van het huisverbod behandeld, terwijl hoofdstuk 4 ingaat op het verloop van het huisverbod. De afloop van het huisverbod komt in hoofdstuk 5 aan bod. Ten slotte worden de conclusies van het onderzoek in hoofdstuk 6 besproken.

2. REGISTRATIE

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de registratie van het huisverbod door de betrokken partijen. Er is allereerst gekeken hoe het registreren van de hulpverlening rondom het huisverbod in VIS2 (Vangnet Informatie Samenwerking Systeem) in de periode maart tot en met augustus 2009 is verlopen. Nagegaan is welke gemeenten de VIS2 module Huisverbod gebruiken en of de module toereikend is of eventueel aanpassingen behoeft. Tevens is gevraagd naar de overige registratiesystemen die de instellingen gebruik om gegevens over de huisverboden vast te leggen. Daarnaast zijn bij de 14 Twentse gemeenten en de Regiopolitie Twente gegevens opgevraagd over de huisverboden in de periode maart tot en met augustus 2009.

2.1 Registratiesystemen

In de regio Twente is gekozen voor het gebruik van VIS2 als informatieknooppunt bij de uitvoering van het huisverbod. VIS2 is een cliëntvolgsysteem binnen de zorgketen. Dit informatiesysteem wordt al door alle Twentse gemeenten gebruikt voor de jeugd-hulpverlening en tevens door enkele voor de zorgoverleggen. Voor dit registratiesysteem is de module Huisverbod ontwikkeld. De gemeenten Almelo (vanaf april) en Enschede (vanaf maart) hebben het afgelopen half jaar gebruik gemaakt van VIS2 voor het vastleggen en uitwisselen van informatie. De huisverboden in Hengelo, Borne en Hof van Twente worden vanaf 1 november 2009 in VIS2 geregistreerd. De verwachting is dat Dinkelland, Losser, Hellendoorn, Oldenzaal, Rijssen-Holtén, Tubbergen, Twenterand en Wierden vanaf januari 2010 gebruik gaan maken van dit registratiesysteem. Bureau Jeugdzorg Overijssel, de drie reclasseringsinstellingen (Leger des Heils, RN en Tactus), de instellingen voor maatschappelijk werk (Carint, MwnwT en SMD) en de politie leggen ook informatie vast in VIS2. De betrokken partijen geven aan dat een systeem zoals VIS2, waarmee informatie kan worden uitgewisseld, een zeer nuttig hulpmiddel is bij de uitvoering van een proces waarbij afstemming zo belangrijk is. In gemeenten waar nog niet wordt gewerkt met VIS2 moet volgens geïnterviewden veel worden gebeld en gemaïld om de nodige informatie van elkaar te krijgen.

De direct betrokken instellingen (maatschappelijk werk, reclassering en bureau jeugdzorg) en gemeenten kunnen in VIS2 informatie plaatsen over de huisverboden. Deze informatie is alleen door deze geautoriseerde partijen te raadplegen. Welke informatie wenselijk is om uit te wisselen tussen de deelnemende partijen aan de uitvoering van het huisverbod is een kwestie van afspraken. Uit de gesprekken met de instellingen is duidelijk geworden dat in ieder geval van belang is dat het proces wordt vastgelegd; de contacten die er zijn geweest, afspraken die zijn gemaakt en uitgevoerde acties moeten volgens de geïnterviewden worden geregistreerd. Door enkele geïnterviewden is aangegeven dat de betrokken partijen nog niet alle acties consequent registreren. Daarnaast komt uit de gesprekken naar voren dat informatie niet altijd tijdig door de betrokkenen in VIS2 wordt gezet. Dit is wel van belang, omdat VIS2 een informatiebron is waar de partijen de stand van zaken omtrent een huisverbod uit moeten kunnen opmaken.

Meerdere geïnterviewden (maatschappelijk werk, reclassering, BJZO) geven aan dat voor hen onduidelijk is welke informatie over een casus in VIS2 zou moeten worden gezet. Over de mate waarin inhoudelijke informatie – bijvoorbeeld verslagen van gesprekken met uithuisgeplaatste en achterblijver - in VIS2 moet worden opgenomen lopen de meningen

uiteen. Enkele geïnterviewden (maatschappelijk werk) vinden dat sommige informatie die in VIS2 wordt gezet te gedetailleerd is, wat gevolgen heeft voor de privacy. Zij geven aan dat hierover duidelijke afspraken moeten worden gemaakt. Enkele procesmanagers merken op dat inhoudelijke informatie (zoals gespreksverslagen) nodig is om goed met elkaar af te kunnen stemmen.

Overige systemen

Naast VIS2 hanteren de instellingen ook hun eigen registratiesystemen. Deze registratiesystemen zijn niet gekoppeld aan VIS2, waardoor het invullen een extra handeling blijft. Zo leggen MwnwT en SMD gegevens over de huisverboden vast in het systeem REGAS, terwijl Carint de gegevens in F3 registreert. De drie reclasseringsinstellingen werken met het cliëntvolgsysteem CVS. Dit systeem kan alleen worden gebruikt voor registratie van huisverboden waarbij sprake is van een strafrechtelijk traject. Bij overige casussen is bij de reclasseringsinstellingen momenteel geen registratie mogelijk. Geïnterviewden bij de reclassering geven aan dat dit een aandachtspunt is. De reclassering is bezig ook voor overige casussen registratie mogelijk te maken. BJZO registreert in hun systemen Informatiesysteem Jeugdigen (IJ) en het Kids systeem van AMK. De Regiopolitie Twente maakt sinds kort gebruik van het nieuwe basisprocessensysteem Basisvoorziening Handhaving (BVH) voor het vastleggen van hun informatie. Daarvoor werd door de politie Twente gebruik gemaakt van het BasisProcessenSysteem (BPS).

2.2 Registratiegegevens

Aan de 14 Twentse gemeenten en de Regiopolitie Twente is gevraagd gegevens aan te leveren over de huisverboden in de periode maart tot en met augustus 2009. De ontvangen gegevens worden hieronder besproken.

Politie

Van de Regiopolitie Twente zijn gegevens ontvangen van de huisverboden in de periode maart tot en met augustus 2009. Uit tabel 2.1 blijkt dat het totaal aantal huisverboden in Twente in deze periode 87 is. De meeste huisverboden zijn opgelegd in Enschede (29), Almelo (19) en Hengelo (10), terwijl in de gemeenten Dinkelland en Haaksbergen één huisverbod is opgelegd.

Tabel 2.1 Gegevens Regiopolitie Twente, maart - augustus 2009

	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	Totaal
Almelo	3	1	5	2	3	5	19
Borne	0	1	0	1	1	0	3
Dinkelland	1	0	0	0	0	0	1
Enschede	8	6	5	3	3	4	29
Haaksbergen	0	0	1	0	0	0	1
Hellendoorn	1	1	0	1	0	0	3
Hengelo	1	3	1	1	3	1	10
Hof van Twente	0	1	0	2	0	0	3
Losser	1	1	0	1	2	0	5
Oldenzaal	1	0	0	0	1	0	2
Rijssen-Holten	1	0	2	1	0	0	4
Tubbergen	0	1	0	1	0	1	3
Twenterand	0	1	0	1	0	0	2
Wierden	0	1	0	0	1	0	2
Twente totaal	17	17	14	14	14	11	87

Van de politie is tevens aanvullende informatie ontvangen over de huisverboden: het aantal afgenomen RIHG's; de samenloop met strafrecht; preventieve huisverboden; verlengingen; overtredingen; en voorlopige voorzieningaanvragen. Uit tabel 2.2 blijkt dat zes keer het RiHG is afgenomen maar geen huisverbod is opgelegd. Daarnaast is volgens het politieoverzicht bij het merendeel van de huisverboden (in ieder geval in beginsel) sprake van samenloop met strafrecht (82). Bij de overige vijf zaken is geen strafbaar feit gepleegd en is het huisverbod preventief opgelegd. Bij het OM is nagegaan in hoeverre de namen van de uithuisgeplaatsten in hun registratiesysteem Compas zijn gekoppeld aan een parketnummer. Als dit het geval is, is het dossier door de politie doorgestuurd en is er sprake van een strafrechtelijk traject. Vanaf maart 2009 zijn er 67 gevallen waarin er samenloop is van strafrecht en huisverbod. Het aantal keer dat de burgemeester de termijn van tien dagen huisverbod heeft verlengd is zes.

Tabel 2.2 Gegevens Regiopolitie Twente, maart tot en met augustus 2009

	Totaal Twente
Afgenomen risicotaxatie formulieren	93
Opgelegde huisverboden	87
Huisverboden met "samenloop strafrecht"	82
Huisverboden preventief	5
Verlengingen huisverbod	6
Overtredingen huisverbod	6
Voorlopige Voorziening aanvragen	5

Gemeenten

Ook aan de procesmanagers van de 14 Twentse gemeenten is gevraagd gegevens aan te leveren over de huisverboden. Deze aantallen komen door niet consequente registratie van de politie niet geheel overeen met de door de politie geleverde gegevens. In de gemeenten Almelo en Enschede is respectievelijk twee en drie keer een RiHG afgenomen, maar is geen huisverbod opgelegd (tabel 2.3). In de overige gemeenten komt dit nauwelijks voor. In één gemeente met ondertekeningmandaat (Hengelo) is door de burgemeester het huisverbod geweigerd nadat de HovJ zijn bevindingen op basis van het RiHG aan de burgemeester heeft voorgelegd. In Almelo is het aantal verlengingen van het huisverbod (10) groot vergeleken met de overige gemeenten. Het door de gemeenten genoemde aantal verlengingen is overigens groter dan het door de politie genoemde aantal verlengingen. De gemeenten Enschede (3), Hengelo (1), Oldenzaal (1) en Wierden (1) hebben te maken gehad met voorlopige voorzieningen. Daarnaast is in de gemeenten Enschede (3) en Wierden (1) beroep aangekondigd door de uithuisgeplaatste.

Tabel 2.3 Gegevens Twentse gemeenten, maart tot en met augustus 2009

	Almelo	Borne	Dinkelland	Enschede	Haaksbergen	Hellendoorn	Hengelo	Hof van Twente	Losser	Oldenzaal	Rijssen-Holtten	Tubbergen	Twenterand	Wierden	totaal Twente
Ingevulde RiHG's	22	2	1	31	1	3	11	4	5	3	5	3	2	1	94
Opgelegde huisverboden	20	2	1	28	1	3	10	4	5	2	4	3	2	1	86
Geweigerde huisverboden	nvt	nvt	0	nvt	nvt	nvt	1	0	0	0	nvt	0	0	nvt	1
Inschakeling raadsman	0	2	0	3	0	?	1	0	0	1	0	0	0	1	8
Ingetrokken huisverboden	1	0	0	3	0	0	1	0	0	1	1	0	1	0	8
Verlengde huisverboden	10	1	0	2	0	0	3	0	2	1	1	0	1	1	22
Uithuisgeplaatste in opvang	0	1	0	0	0	0	4	1	0	0	1	0	0	0	7
Voorlopige voorzieningen	0	0	0	3	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	6
(Hoger) beroep	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	4
Overtredingen huisverbod	1	0	0	3	0	2	0	0	1	0	0	0	0	1	8

Ingetrokken huisverboden

De burgemeester is bevoegd een huisverbod in te trekken. Indien de feiten en omstandigheden zo zijn dat tussentijdse intrekking aan de orde is, dient de burgemeester op de hoogte te worden gesteld. In Almelo is de verlenging van een huisverbod ingetrokken. Eén huisverbod in Enschede is de volgende dag ingetrokken omdat de HovJ te laat was met het opleggen ervan. De overige twee huisverboden zijn tijdens de verlengingsperiode ingetrokken omdat het ernstig en onmiddellijk gevaar of de dreiging daarvan was verdwenen.

Uitkomst voorlopige voorzieningen

Een voorlopige voorziening is vragen om uitstel van een bepaalde maatregel. Dit kan je aanvragen als je in beroep wilt gaan tegen het besluit van een overheidsinstantie. In Enschede zijn twee voorlopige voorzieningen afgewezen. Het huisverbod is in deze gevallen volgens de rechter terecht opgelegd. Bij één van deze twee is de gemeente wel veroordeeld tot het betalen van de proceskosten vanwege motiveringsgebreken. Bij de derde voorlopige voorzieningaanvraag is het huisverbod wel terecht opgelegd, maar zijn volgens de rechter fouten gemaakt. De achterblijver 'lokte' tijdens het huisverbod de uithuisgeplaatste naar de woning. De rechter was van mening dat op dat moment het huisverbod had moeten worden ingetrokken. Door haar gedrag liet de achterblijver zien dat er geen sprake meer was van (dreiging van) ernstig en onmiddellijk gevaar. De gemeente Enschede heeft in dit geval de procedurekosten moeten betalen. In Oldenzaal is het verzoek om een voorlopige voorziening door de uithuisgeplaatste ingetrokken, omdat de verlenging is ingetrokken. In Wierden is één voorlopige voorziening aangevraagd. De uithuisgeplaatste heeft deze na een schikking ingetrokken. In Hengelo is één voorlopige voorziening aangevraagd en toegewezen.

Gestarte hulpverleningstrajecten

Aan de gemeenten is tevens gevraagd gegevens aan te leveren over gestarte hulpverleningstrajecten. In tabel 2.4 staan deze aantallen weergegeven. In Enschede zijn de meeste hulpverleningstrajecten gestart. Het aantal gestarte hulpverleningstrajecten bij de opgelegde huisverboden in de gemeente Almelo is relatief laag.

Tabel 2.4 Gegevens Twentse gemeenten, maart tot en met augustus 2009

	Almelo	Borne	Dinkelland	Enschede	Haaksbergen	Hellendoorn	Hengelo	Hof van Twente	Losser	Oldenzaal	Rijssen-Holtten	Tubbergen	Twenterand	Wierden	totaal Twente
Aantal huisverboden	20	2	1	28	1	3	10	4	5	2	4	3	2	1	86
Gestarte hulpverleningstrajecten (achterblijver)	12	2	1	25	1	3	11	3	5	2	4	3	2	1	75
Gestarte hulpverleningstrajecten (uithuisgeplaatste)	10	2	1	23	1	3	11	3	3	2	4	3	2	1	68
Gestarte hulpverleningstrajecten (kinderen)	8	2	0	7	0	5	11	2	5	2	4	1	2	1	50

Aanvullende gegevens

De procesmanagers van de gemeenten Almelo en Enschede hebben aanvullende gegevens aangeleverd over de huisverboden in de periode maart tot oktober 2009 (tabel 2.5). In

Almelo is bij 21 van de 24 huisverboden (88%) sprake van samenloop met strafrecht, terwijl dit in Enschede in 30 van de 33 casussen (91%) het geval is.

Tabel 2.5 Aanvullende gegevens Almelo en Enschede (maart tot oktober 2009)

	Almelo (24)	Enschede + Haaksbergen (33)
Samenloop strafrecht	21	30
Gezinnen met kinderen	19	21
Aantal kinderen onder 18 jaar	35	41
Alcohol/drugsverslaving ¹	-	18
Alcohol	13	-
Drugs	10	-
Psychiatrische problematiek	8	11

¹ Alleen van Enschede zijn gegevens ontvangen over 'alcohol/drugsverslaving'. Almelo heeft het onderverdeeld in 'alcohol' en 'drugs'.

3. OPLEGGEN HUISVERBOD

In dit hoofdstuk worden de eerste stappen in het proces van de uitvoering van de Wet huisverbod besproken. Er wordt ingegaan op de ervaringen van voornamelijk betrokkenen bij de Regiopolitie Twente en de 14 Twentse gemeenten - maar ook reclassering, maatschappelijk werk en Bureau Jeugdzorg - bij het opleggen van het huisverbod. Bij het opleggen van het huisverbod spelen vooral basispolitiezorg (BPZ); de Hulpofficieren van Justitie (HovJ's); en burgemeesters een belangrijke rol. Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan het inschakelen van de HovJ, het werken met het Risicotaxatie Instrument Huiselijk Geweld (RiHG), de mandatering, de huissleutels en het onderdak van de uithuisgeplaatste.

3.1 Inschakelen HovJ

De medewerkers van de basispolitiezorg afdelingen zijn de eerste schakel in de keten van het opleggen van een huisverbod. De basispolitiezorg beoordeelt aan de hand van drie formele criteria of bij een incidentmelding oplegging van een huisverbod mogelijk zou zijn. De drie beoordelingscriteria zijn:

- Is er sprake van (dreigend) huiselijk geweld?;
- Wordt het geweld veroorzaakt door iemand die in het huis woont of daar anders dan incidenteel verblijft?;
- Is de persoon van wie de dreiging uitgaat meerderjarig?.

Als aan alle drie criteria wordt voldaan, neemt de BPZ contact op met de Hulpofficier van Justitie. Uit de gesprekken met de politie blijkt dat dit inschakelen van de HovJ door de BPZ nog niet consequent gebeurt. Uit een eerste scan door de politie van alle mutaties van huiselijk geweldzaken blijkt dat er zaken zijn waar het huisverbod traject niet is opgestart, maar dat wel had gekund. Om vast te kunnen stellen waarom het traject niet is gestart is nader onderzoek vereist. Door de geïnterviewden worden meerdere redenen genoemd: een zaak wordt niet als huiselijk geweld herkend; er wordt verzuimd de drie criteria langs te lopen; of de criteria worden niet goed toegepast. Een voorbeeld van het laatste is het geval waarin de pleger niet (meer) thuis woont, maar daar wel regelmatig is. Volgens een betrokkene wordt nogal eens vergeten dat dan wel wordt voldaan aan het tweede criterium. Er wordt opgemerkt dat het van belang is de BPZ alert is/blijft op het hanteren van de drie criteria. Aan zowel de kennis over huiselijk geweld als het (opleggen van een) huisverbod bij de BPZ en de HovJ's, moet volgens geïnterviewden blijvend aandacht worden besteed. Enkele betrokkenen geven aan dat het feit dat het opleggen van een huisverbod veel werk met zich meebrengt mogelijk een belemmering vormt voor het opleggen van een huisverbod.

Bij aanvang is er in Twente voor gekozen om alle Officieren van Dienst (OvD's)/HovJ's op te leiden en in te zetten voor de uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod om zo de werkdruk te verdelen. Dit heeft tot gevolg dat 60 HovJ's kunnen worden ingeschakeld. De HovJ's doen volgens de geïnterviewden op deze wijze weinig ervaring op met het opleggen van een huisverbod, doordat de huisverboden worden verspreid over een grote groep. Ook wordt al snel na de start in maart 2009 duidelijk dat het opleggen van een huisverbod een grote tijdsinvestering inhoudt voor de HovJ. Daarom is er voor gekozen te gaan werken met een kleinere groep. Vanaf periode 11¹ (oktober) wordt gewerkt met een kleine pool van

¹ Bij de politie hanteert men 13 periodes in één jaar.

HovJ's die kan worden ingezet voor het huisverbod. Een deel van de 21 personen uit deze pool is momenteel nog niet gecertificeerd als HovJ. De verwachting is dat vanaf periode één (januari 2010) alle 21 HovJ's zijn gecertificeerd en kunnen worden ingezet.

3.2 Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld

De HovJ beoordeelt aan de hand van het Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld of een tijdelijk huisverbod noodzakelijk is. Met het RiHG wordt informatie verzameld over drie zaken: (1) de mogelijke pleger van huiselijk geweld; (2) het verloop van het gewelds-incident; en (3) de gezinsachtergronden. In totaal worden 20 signalen beoordeeld. Bij ieder signaal wordt een aantal punten - feiten en omstandigheden - genoemd die moeten worden nagelopen. De punten die van toepassing zijn, moeten worden aangekruist. In het RiHG zijn drie tussenbeoordelingen. Aan het eind van het RiHG volgt het beslismoment over het eventueel opleggen van een huisverbod.

Het RiHG wordt door de HovJ handmatig ingevuld op basis van onder meer informatie van de achterblijver, de uithuisgeplaatste, en van het infocentrum van de politie. Dit gebeurt vaak deels ter plaatse en deels op het politiebureau. De geïnterviewden geven aan dat in de beginperiode het RiHG niet altijd correct werd opgemaakt. Het RiHG werd niet volledig ingevuld, er werden te veel hokjes aangekruist, er waren tegenstrijdigheden in de beoordeling, of de telling werd niet goed uitgevoerd. Momenteel gaat het invullen van het RiHG volgens geïnterviewden beter, maar het blijft een aandachtspunt. Door enkele HovJ's wordt aangegeven dat het invullen van het RiHG nog veel tijd kost, ondanks de ervaring die er al mee is opgedaan. Enkele gesproken medewerkers van politie en gemeenten geven aan dat de HovJ's bij onduidelijkheden elkaar meer moeten raadplegen. Daarnaast wordt de verwachting uitgesproken dat door de kleinere groep HovJ's die ingezet gaat worden, het RiHG op een meer uniforme wijze gaat worden ingevuld.

Meerdere geïnterviewden merken op dat de invulruimte beperkt is. Dit wordt opgelost door bijvoorbeeld gebruik te maken van bijlagen. Enkele HovJ's geven aan hun argumenten voor bepaalde keuzes bij het invullen van het RiHG apart te vermelden. Door gesproken medewerkers van politie, maatschappelijk werk, reclassering en BJZO wordt opgemerkt dat de leesbaarheid van de ingevulde RiHG's vaak slecht is door onleesbare handschriften en klein schrijven. De leesbaarheid is veelal verslechterd doordat het RiHG wordt gekopieerd en gefaxt. Enkele geïnterviewden geven onder meer daarom hun voorkeur aan het digitaliseren van het RiHG.

De HovJ kopieert het RiHG, de beschikking en het proces verbaal van bevindingen en faxt het naar de gemeenten. Door enkele geïnterviewden van de politie wordt opgemerkt dat het faxen van het RiHG samen met overige stukken - proces-verbaal van bevindingen, beschikking - naar de gemeente een tijdrovende klus is. Er is afgesproken dat de politie de RiHG's in VIS2 plaatst. Daarnaast ontvangen reclassering, maatschappelijk werk en bureau jeugdzorg het RiHG soms per fax van de procesmanager of de HovJ. Dit gebeurt alleen in de gemeenten waar niet met VIS2 wordt gewerkt. De meerderheid van de gesproken medewerkers bij gemeenten, reclassering, maatschappelijk werk en bureau jeugdzorg merken op dat het RiHG een nuttig hulpmiddel is om een eerste inzicht te krijgen in de situatie.

3.3 Mandatering

In Twente is sprake van zeven gemeenten met volmandaat en zeven gemeenten met ondertekeningsmandaat. Hieronder wordt eerst aangegeven welke gemeenten welke mandaatvorm hebben en worden beide vormen besproken (tabel 3.1). Vervolgens wordt ingegaan op de ervaringen met de beide mandaatvormen. Hiervoor is onder meer gesproken met bijna alle Twentse burgemeesters.

Tabel 3.1 Mandatering Twentse gemeenten

	Mandaat	Wijze van contact tussen HovJ en burgemeester
Almelo	Volmandaat	-
Borne	Volmandaat	-
Dinkelland	Ondertekeningsmandaat	vooraf bellen voor besluit
Enschede	Volmandaat	-
Haaksbergen	Volmandaat	-
Hellendoorn	Volmandaat	-
Hengelo	Ondertekeningsmandaat	vooraf bellen voor besluit
Hof van Twente	Ondertekeningsmandaat	vooraf bellen voor besluit
Losser	Ondertekeningsmandaat	vooraf bellen voor besluit
Oldenzaal	Ondertekeningsmandaat	vooraf bellen voor besluit
Rijssen-Holten	Volmandaat	achteraf bellen voor doorgeven huisverbod
Tubbergen	Ondertekeningsmandaat	vooraf bellen voor besluit
Twenterand	Ondertekeningsmandaat	vooraf bellen voor besluit
Wierden	Volmandaat	achteraf bellen voor doorgeven huisverbod

Volmandaat en ondertekeningsmandaat

Bij volmandaat wordt de burgemeester niet geraadpleegd voor oplegging van het huisverbod. In enkele gemeenten met een volmandaat heeft de burgemeester wel aangegeven nadien gebeld te willen worden als een huisverbod is opgelegd, hetgeen sterke overeenkomsten vertoont met de wijze waarop het ondertekeningsmandaat wordt uitgevoerd. De HovJ beslist bij een volmandaat op basis van het RiHG of een huisverbod moet worden opgelegd. Als de eindbeoordeling positief is wordt overgegaan tot het daadwerkelijke opleggen. Als in een gemeente sprake is van ondertekeningsmandaat wordt de burgemeester telefonisch door de HovJ geïnformeerd over de situatie en de uitkomst van het RiHG. Op basis van de informatie die de HovJ de burgemeester geeft beslist de burgemeester of een huisverbod moet worden opgelegd.

Vervolgens wordt een beschikking opgemaakt die wordt afgegeven aan de uithuisgeplaatste en aan de achterblijver. De uithuisgeplaatste ontvangt de beschikking veelal op het politiebureau, terwijl de beschikking voor de achterblijver thuis wordt overhandigd. Het RIHG, de beschikking en het proces-verbaal van bevindingen worden vervolgens door de HovJ naar de betreffende gemeente gefaxt. Daarnaast worden de originele exemplaren per post naar de gemeente verstuurd.

Ervaringen

Tussen de verschillende gemeenten en burgemeesters in Twente is vanaf het begin discussie geweest of er sprake moest zijn van volmandaat of ondertekeningsmandaat. Uit alle gesprekken wordt duidelijk dat de burgemeesters het opleggen van het huisverbod niet licht opvatten, integendeel. Zij zien het als iets dat diep ingrijpt in de privé situatie van de betrokken en daarom zeer zorgvuldig dient te worden toegepast. Overigens merken de meeste burgemeesters tijdens het interview op dat zij zich afvragen of het opleggen van een huisverbod wel een bevoegdheid van de burgemeester moet zijn en niet eerder bij justitie

zou moeten liggen. Justitie komt immers al veel meer achter de voordeur, terwijl dit voor burgemeesters niet of nauwelijks het geval is. Bovendien zijn burgemeesters verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid, terwijl dit bij huiselijk geweld vaak niet het geval is. Burgemeesters krijgen zo een bevoegdheid die zij in feite moeilijk effectief kunnen invullen. Daarnaast wordt opgemerkt dat deze bevoegdheid in conflict kan komen met hun rol als burgervader, die juist meer bemiddelend van aard is. Een enkeling merkt daarentegen op dat hij vindt dat het huisverbod wel past binnen de functie van burgemeester, omdat het huisverbod niet onder het strafrecht valt, terwijl iemand wordt verboden in zijn huis te zijn. Dit kan volgens hem dan het beste via de burgemeester plaatsvinden. Verder zijn enkele burgemeesters van mening dat de voorbereiding voor deze belangrijke nieuwe taak te summier is geweest en dat zij hierover eerder en uitgebreider had moeten worden geïnformeerd.

Volmandaat

Voorstanders van het volmandaat vinden vaak dat de deskundigen (i.c. de HovJ) het beste de beslissing over het huisverbod kunnen nemen. Daarnaast worden ook praktische argumenten genoemd voor de keuze van het volmandaat, zoals de mogelijke werkbelasting gezien de te verwachte aantallen. In enkele kleinere gemeenten willen de burgemeesters de volgende dag wel zo spoedig mogelijk worden geïnformeerd over een opgelegd huisverbod om zo goed en tijdig op de hoogte zijn en te kunnen nagaan of zij het met de beslissing eens zijn, aangezien zij volgens de wet de eindverantwoordelijkheid dragen.

Ondertekeningsmandaat

Deze laatste opmerking over de eindverantwoordelijkheid wordt door voorstanders van het ondertekeningsmandaat juist genoemd als reden waarom zij hiervoor hebben gekozen. Een andere reden die vaak wordt vermeld is dat zij er in het begin bij betrokken willen zijn om zo van de wijze waarop invoering verloopt op de hoogte te zijn. Een enkeling heeft overigens zelf een voorkeur voor het volmandaat, maar heeft uiteindelijk gekozen voor het ondertekeningsmandaat omdat de overige clustergemeenten hier een voorkeur voor hadden. Zij merken hierbij op dat zij het verschil tussen beide vormen in de praktijk niet zo groot vinden. De burgemeesters nemen in de praktijk vrijwel altijd het voorstel van de HovJ over. Er zijn enkele gevallen geweest waarbij er twijfel bestond bij de HovJ over het opleggen van een huisverbod en in onderling overleg is besloten dit niet te doen. Dit wordt door sommige voorstanders van het ondertekeningsmandaat ook als een voordeel gezien, het feit dat de HovJ kan c.q. moet overleggen met de burgemeester bij het opleggen van zoiets ingrijpends als een huisverbod. Gezien het beperkte aantal huisverboden in de praktijk (veel geringer dan vooraf werd verwacht) en de geringe tijd die het in beslag neemt wordt de werkbelasting niet als probleem beschouwd. De meeste burgemeesters blijven dan ook voorstander van het ondertekeningsmandaat. Overigens zijn de meeste burgemeesters er voorstander van dat de mandatering op elektronische wijze via mobiele telefoon gaat plaatsvinden op dezelfde manier als dat al met het opleggen van een In bewaring stelling (Ibs) gebeurt. Hierdoor zou het opleggen nog efficiënter kunnen.

Verloop

Tijdens de eerste tien dagen van het huisverbod hebben de burgemeesters vaak wel contact met de procesmanager en/of de juridisch adviseur, zeker als er veranderingen optreden of als er zich speciale ontwikkelingen voordoen. In het algemeen zijn de geïnterviewden positief over de hulpverlening die nu echt op gang komt en het multifunctioneel overleg dat daarbij plaatsvindt, hetgeen een positieve impuls is voor zowel veiligheid als zorg die (nog) goed moeten leren samenwerken. Wel is men vrijwel unaniem van mening dat de uitvoering veel tijd kost en veel extra werk met zich meebrengt, veel meer dan vooraf werd gedacht. Enkele burgemeesters zien BJZO als de zwakke schakel, die in een aantal gevallen pas na enige dagen contact heeft gelegd. Ook over de reclassering zijn sommigen minder positief,

omdat die in enkele gevallen niet bij overleggen aanwezig waren wegens gebrek aan tijd.

Verlenging

Meerdere huisverboden zijn verlengd. De burgemeesters krijgen hiervoor een advies, dat is opgesteld door de betrokken ambtenaar(en) in overleg met de betrokken instellingen. Zij beslissen vrijwel altijd conform het advies. Aandachtspunten bij hun beslissing zijn: is er gevaar op herhaling; zijn de betrokkenen nog in hulpverlening; zijn er kinderen bij betrokken en wat gebeurt daarmee; is er al langere tijd sprake van huiselijk geweld; en hoe ernstig is de situatie. Een aantal burgemeesters zegt hierbij onderdelen van het RiHG langs te lopen.

Knelpunten en verbeterpunten

Verschillende burgemeesters hebben kritiek over de wijze waarop zij van tevoren zijn ingelicht over de wijze waarop de wet tijdelijk huisverbod dient te worden uitgevoerd. Zij geven aan dat ze vooraf onvoldoende informatie hebben gekregen om te beoordelen of het opleggen wel op correcte wijze is gebeurd, waaronder de toepassing van het RiHG. Hierbij vragen sommigen zich tevens af of bekend is of dit intakeformulier goed werkt; discrimineert het voldoende? Een enkeling vindt dat het RiHG taalkundig moet worden verbeterd, omdat het in de huidige vorm moeilijk is te begrijpen voor de ontvangers.

Daarnaast wordt door vrijwel alle burgemeesters opgemerkt dat het opleggen en uitvoeren van een huisverbod veel extra werk met zich meebrengt, meer dan vooraf werd verwacht. Bovendien moeten de activiteiten worden uitgevoerd naast de reguliere werkzaamheden. Dit geldt voor zowel de gemeente als de overige betrokken organisaties, hetgeen inhoudt dat er veel capaciteit en dus financiële middelen mee gemoeid gaan. Daarbij vragen enkelen zich af waarom de periode van tien dagen is genomen. Dit levert heel veel tijdsdruk op, mede omdat er altijd een weekend in zit. Waarom is bijvoorbeeld niet gekozen voor 14 dagen, waardoor er meer speling is.

Een enkeling merkt op dat er geen contactmomenten mogen zijn binnen de eerste tien dagen, maar vragen zich wel af wat er mag als er in die periode een behandeltraject is ingezet. De regels zijn hierover volgens hen niet goed duidelijk. Sommigen vragen zich verder af wat de verhouding is tussen een justitieel traject en een huisverbod; is de laatste nog nodig als er al sprake is van het eerste? Ten slotte wordt door de meeste burgemeesters opgemerkt dat er sprake moet zijn van een goede nazorg. Hiermee wordt bij de aanpak van verschillende problemen vaak te weinig rekening gehouden. Overigens is voor verschillende burgemeesters onduidelijk wat na 28 dagen dient te gebeuren.

Een ander punt dat door de meeste burgemeesters wordt genoemd is het afleggen van verantwoording over het uitvoeren van de huisverboden aan de gemeenteraad. Dit kan alleen over de algemene uitvoering en niet over individuele gevallen gezien de privacy van de betrokkenen. Hierover zou in het uiterste geval alleen in een besloten raadsvergadering kunnen worden gesproken. Verder wordt door sommigen ook aangegeven dat de positie van de burgemeester als persoon die boven de partijen staat onder druk kan komen door mogelijke gerechtelijke procedures tegen het opleggen van het huisverbod.

Ten slotte kan worden opgemerkt dat de meeste burgemeesters voor één vorm van mandatering zijn. Het blijkt echter dat een aantal na de ervaringen in het eerste halve jaar blijvend voorstander zijn van een ondertekeningsmandaat, terwijl anderen een voorkeur blijven houden voor een volmandaat. Alhoewel men begrijpt dat één vorm voor met name politie en HovJ de voorkeur verdient, vinden verschillende burgemeesters twee alternatieven geen probleem gezien het beperkte aantal. Wel dienen politie en HovJ hierover dan uiteraard goed te worden geïnformeerd. De gesproken HovJ's geven aan dat de huidige situatie werkbaar is en geen problemen oplevert.

3.4 Huissleutels

De politie geeft aan te hebben afgesproken de huissleutels van de uithuisgeplaatste in te nemen en aan de achterblijver te geven. Hierbij wordt opgemerkt dat in veel gevallen de aangehouden uithuisgeplaatste de huissleutels niet bij zich heeft en dat deze nog thuis liggen. Volgens enkele geïnterviewden bij maatschappelijk werk en de reclassering neemt de politie de sleutels in bewaring of verschilt het per opgelegd huisverbod wat met de huissleutels gebeurt. Zij geven aan dat de huissleutels de ene keer door de politie in bewaring worden genomen en een andere keer aan de achterblijver worden gegeven. Ook zijn er geïnterviewden die niet weten wat met de sleutels wordt gedaan na inname. In de beschikking staat vermeld waar de huissleutels zijn. Alle geïnterviewden merken op dat zich het afgelopen halfjaar, afgezien van enkele bijzondere gevallen, geen structurele problemen hebben voorgedaan op dit gebied.

Dat het goed loopt neemt niet weg dat een deel van de betrokkenen (enkele procesmanagers en enkele medewerkers van het maatschappelijk werk en de reclassering) vindt dat de sleutels niet aan de achterblijver zouden moeten worden gegeven. Zij merken op dat de verantwoordelijkheid niet bij de achterblijver moet liggen en dat het in bewaring nemen van de sleutels door de politie een signaal is naar de achterblijver toe. Door de politie wordt als nadeel genoemd dat in beslagname extra administratief werk met zich meebrengt naast alle formulieren die de politie nu al moet invullen. Over de sleutelkwesitie zijn de meningen van de burgemeesters verdeeld; sommigen vinden dat de politie de sleutel van de uithuisgeplaatste moet innemen, bewaren en na afloop weer moet teruggeven, vooral in verband met de symboolfunctie die dit dan kan hebben, terwijl anderen het logischer vinden dat de sleutels in huis blijven bij de achterblijver. Alle burgemeester zijn wel van mening dat de gemeente hiervoor in ieder geval niet de aangewezen instantie is.

3.5 Onderdak uithuisgeplaatste

De uithuisgeplaatste regelt in Twente in principe zelf zijn onderdak na uithuisplaatsing. In veel gevallen vindt de uithuisgeplaatste zelf onderdak bij familie of vrienden. Ook komt het nogal eens voor dat de uithuisgeplaatste in verzekering is gesteld. Met drie hotels in Twente zijn afspraken gemaakt zodat een uithuisgeplaatste daar maximaal twee nachten kan verblijven indien hij zelf geen onderdak kan vinden. Daarnaast kan de uithuisgeplaatste gebruik maken van de algemene voorzieningen van Humanitas en het Leger des Heils. Door geïnterviewden (reclassering, procesmanagers) wordt aangegeven dat uithuisgeplaatsten daar echter vrijwel geen gebruik van willen maken. Een aandachtspunt is volgens een geïnterviewde van de reclassering dat een deel van de mannelijke uithuisgeplaatsten onderdak zoekt bij zijn moeder en daar tien dagen verblijft. Dit kan een zware belasting voor de moeder betekenen. Er moet worden voorkomen dat hierdoor opnieuw een dreigende situatie ontstaat. In de beginperiode is de reclassering wel eens benaderd om voor de uithuisgeplaatste huisvesting te regelen.

4. HULPVERLENING

Als een huisverbod is opgelegd worden maatschappelijk werk, reclassering en BJZO op de hoogte gebracht, zodat zij contact kunnen leggen met de achterblijver(s), uithuisgeplaatste en eventuele kinderen. Ook de procesmanager van de gemeente wordt geïnformeerd. Vervolgens wordt binnen tien dagen een Plan van Aanpak opgesteld waarin staat beschreven welke hulpverlening wordt ingezet om het geweld te stoppen. In dit hoofdstuk worden de ervaringen van de geïnterviewden met de uitvoering van het huisverbod nadat het is opgelegd besproken. Per betrokken partij wordt beschreven hoe de instellingen worden geïnformeerd en wat in de tien dagen van het huisverbod in gang wordt gezet. Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan het maatschappelijk werk, de reclassering, het BJZO en de procesmanagers van de Twentse gemeenten.

4.1 Maatschappelijk werk

In de regio Twente zijn drie instellingen voor maatschappelijk werk werkzaam: Carint Maatschappelijke Dienstverlening; Stichting Maatschappelijk Werk Noord West Twente (MwnwT); en Stichting voor Maatschappelijke Dienstverlening Enschede Haaksbergen (SMD E-H). In tegenstelling tot de drie reclasseringsinstellingen en het BJZO werken de instellingen voor maatschappelijk werk niet voor de gehele regio Twente, maar hebben zij hierbinnen ieder hun eigen werkgebied. Het werkgebied van Carint bestaat uit de volgende gemeenten: Borne; Dinkelland; Hengelo; Hof van Twente; Losser; en Oldenzaal (tabel 4.1). MwnwT is werkzaam in de gemeenten Almelo, Hellendoorn, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden, terwijl SMD de gemeenten Enschede en Haaksbergen als werkgebied heeft.

Tabel 4.1 Werkgebied maatschappelijk werkinstellingen

	Carint	MwnwT	SMD
Almelo		x	
Borne	x		
Dinkelland	x		
Enschede			x
Haaksbergen			x
Hellendoorn		x	
Hengelo	x		
Hof van Twente	x		
Losser	x		
Oldenzaal	x		
Rijssen-Holten		x	
Tubbergen		x	
Twenterand		x	
Wierden		x	

Overdracht

Als een huisverbod is opgelegd moet het maatschappelijk werk zo snel mogelijk worden ingeschakeld door de Hulpofficier van Justitie. Hiervoor is één centraal telefoonnummer - Meld en Zorgcentrale van het maatschappelijk werk - voor heel Twente beschikbaar dat 24 uur per dag bereikbaar is. De Meld en Zorg Centrale (M&ZC) schakelt automatisch door naar de dienstdoende maatschappelijk werker van het betreffende gebied. Deze heeft zich bij aanvang van de dienst aangemeld bij de M&ZC.

Tijdens kantooruren wordt de maatschappelijk werkinstelling ingeschakeld die werkzaam is in de gemeente waar het huisverbod is uitgereikt. MwnwT en SMD zetten hiervoor hun Vroeghulpteams in. MwnwT heeft twee Vroeghulpteams die worden ingeschakeld: één Vroeghulpteam voor de gemeente Almelo en één voor de subregio bestaande uit gemeenten Wierden, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Hellendoorn. Het Vroeghulpteam van SMD bestaat uit vijf personen, maar wordt op korte termijn waarschijnlijk uitgebreid naar zes. Deze Vroeghulpteams houden zich bezig met huiselijk geweldzaken en hebben het huisverbod als extra taak gekregen. Bij Carint is het huisverbod ondergebracht bij 15 aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld. De zes Twentse gemeenten binnen het werkgebied van Carint hebben elk hun eigen locatieteam met aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld. Die zes gemeenten zijn onderverdeeld in drie werkeenheden/clusters: 1. Borne en Hof van Twente; 2. Hengelo; en 3. Lossler, Oldenzaal en Dinkelland. In de beginperiode is binnen elk locatieteam één persoon beschikbaar gesteld voor het huisverbod. Dit bleek in de praktijk niet nodig. Nu is per werkeenheden altijd één aandachtsfunctionaris uitsluitend bereikbaar voor het huisverbod. Deze werkwijze brengt wel het risico met zich mee dat een medewerker op één dag met meerdere huisverboden in verschillende gemeenten te maken krijgt.

Buiten kantooruren wordt de M&ZC doorgeschakeld naar de Bereikbaarheidsdienst Buiten Kantoor Uren (BBKU)/Crisisdienst. Carint en MwnwT hebben gezamenlijk één BBKU, terwijl SMD een eigen BBKU heeft. Deze Crisisdienst werd voor 1 maart 2009 alleen ingezet bij psychiatrische stoornissen. Het huisverbod is aan de taken toegevoegd. Als buiten kantooruren een huisverbod wordt opgelegd dan zorgt de BBKU ervoor binnen één uur ter plekke te zijn en de crisisinterventie te doen. De Crisisdienst draagt de casus de volgende (werk)dag over aan de dienstdoende werker van het betreffende Team Vroeghulp.

De HovJ beschrijft de situatie eerst telefonisch aan het maatschappelijk werk waarna de dienstdoende medewerker van maatschappelijk werk bij de achterblijver langsgaat. Meerdere geïnterviewden (procesmanagers en medewerkers maatschappelijk werk) geven aan dat de Hulpofficier van Justitie niet zou moeten wachten met contact opnemen met maatschappelijk werk tot het huisverbod daadwerkelijk is opgelegd. Het maatschappelijk werk zou al moeten worden geïnformeerd als de kans groot is dat een huisverbod opgelegd gaat worden. Zo kan het maatschappelijk werk snel ter plaatse zijn en beter zicht krijgen op de situatie. Er wordt volgens meerdere geïnterviewde medewerkers van het maatschappelijk werk en geïnterviewde HovJ's gestreefd naar een warme overdracht van de HovJ naar het maatschappelijk werk. Zij geven echter aan dat dit in de praktijk nu veelal niet mogelijk is. Dit komt vooral omdat maatschappelijk werk pas wordt ingeschakeld als een huisverbod is opgelegd en de HovJ dan vaak alweer op het politiebureau is. Dit is volgens betrokkenen een aandachtspunt waarnaar moet worden gekeken..

Casemanager achterblijver

Het maatschappelijk werk is verantwoordelijk voor het casemanagement van de achterblijver. Gedurende de tien dagen van het huisverbod heeft het maatschappelijk werk minimaal drie keer face to face contact met de achterblijver (inclusief de crisisopvang en het gezinsgesprek). De geïnterviewden geven aan dat er in de praktijk vaker contact is. Zodra bekend is dat een huisverbod is opgelegd legt het maatschappelijk werk het eerste contact met de achterblijver. Volgens meerdere geïnterviewden bij maatschappelijk werk wordt in het merendeel van de gevallen de achterblijver direct bezocht. In enkele gevallen heeft het maatschappelijk werk pas de volgende dag de achterblijver bezocht, omdat de HovJ aangaf dat het niet nodig was 's nachts langs te komen. Ook is het 's nachts enkele keren voorgevallen dat het maatschappelijk werk bij de HovJ heeft gepeild of het nodig was direct langs te gaan of dat ook kon worden gewacht tot de volgende dag. Alle geïnterviewden van het maatschappelijk werk geven aan dat het zeer belangrijk is dat zij

direct naar de achterblijver toegaan. Doordat zij dan de thuissituatie zien, krijgen zij een completer beeld. Daarnaast staat de achterblijver meer open voor hulpverlening op het moment van de crisis.

In de eerste tien dagen na het opleggen van het huisverbod organiseert het maatschappelijk werk in principe ook een gezinsgesprek/systeemgesprek met reclassering, achterblijver, en thuisblijver. In het geval dat kinderen betrokken wordt BJZO ook uitgenodigd. Of dit gesprek daadwerkelijk plaatsvindt is echter casusafhankelijk. Geïnterviewden geven aan dat de uithuisgeplaatste of de achterblijver soms niet wil meewerken of dat de situatie dusdanig is dat een bijeenkomst niet verantwoord is.

Door de medewerkers van het maatschappelijk werk wordt opgemerkt dat door het huisverbod het reguliere werk in de knel komt. Degenen die zich bezighouden met het huisverbod zijn daarvoor vaak niet geheel vrij gepland. Dat is niet mogelijk, onder meer vanwege het feit dat de huisverboden niet vooraf te plannen zijn. Op het moment dat een huisverbod is uitgevaardigd heeft dat prioriteit en moeten overige afspraken worden verplaatst. Alle geïnterviewden van maatschappelijk werk geven aan dat dit een knelpunt is dat aandacht verdient. Een huisverbod betekent, volgens enkele gesproken medewerkers van het maatschappelijk werk, ongeveer 20 uur werk in tien dagen. Dit is exclusief afstemmingsoverleggen.

Casuscoördinator van het systeem

Er is afgesproken dat het maatschappelijk werk de regie voert over de hulpverlening aan het systeem (achterblijver, uithuisgeplaatste en kind(eren)). De casuscoördinator schakelt de reclassering en BJZO in, is bij inhoudelijke vragen aanspreekpunt voor de reclassering en BJZO en stelt het Plan van Aanpak op. Uit de gesprekken komt naar voren dat de rol en taken van de casuscoördinator van het systeem duidelijk(er) zouden moeten worden geformuleerd, afgebakend en gecommuniceerd. Taken die volgens geïnterviewden behoren bij deze functie worden in de praktijk nog wel eens overgenomen door procesmanagers. Zo worden enkele procesmanagers door de hulpverlenende instellingen geconsulteerd bij inhoudelijke vragen. Daarnaast zijn enkele procesmanagers inhoudelijk betrokken bij het opstellen van het Plan van Aanpak.

Plan van Aanpak

Het maatschappelijk werk stelt het Plan van Aanpak op. Dit gebeurt op basis van eigen informatie en informatie van de reclassering en het BJZO. Iedere instelling maakt zijn eigen inschatting van de situatie, de dreiging en de hulpverlening die moet worden ingezet om het geweld te stoppen. Volgens enkele procesmanagers en medewerkers van het maatschappelijk werk verloopt het aanleveren van de informatie nog niet altijd goed. Iedere partij levert de informatie op zijn eigen manier aan, waardoor het soms lastig is het te verwerken in één Plan van Aanpak. Enkele geïnterviewde medewerkers van het maatschappelijk werk merken op dat niet duidelijk is welke informatie in het Plan van Aanpak moet worden vermeld. De reclassering en het BJZO zijn gewend om voor de rechtbank adviezen op te stellen, het maatschappelijk werk niet. Onduidelijk is hierdoor aan welke criteria het Plan van Aanpak moet voldoen. Enkele medewerkers van het maatschappelijk werk geven aan behoefte te hebben aan een format. Door de gemeente Hengelo is onlangs op eigen initiatief een format van het Plan van Aanpak opgesteld waarin de probleemgebieden staan vermeld die moeten worden ingevuld. Het maatschappelijk werk, de reclassering en BJZO kunnen hierin hun informatie plaatsen.

4.2 Reclassering

De drie reclasseringsorganisaties - Reclassering Nederland, de reclasseringsafdeling van het Leger des Heils en Tactus reclassering - zijn betrokken bij de uitvoering van het huisverbod. De tijdsverdeling tussen de instellingen is: 60% RN; 20% Leger des Heils; en 20% Tactus. De praktische uitwerking ervan is gewijzigd in het afgelopen half jaar. In de beginperiode werden de weken tussen de reclasseringsinstellingen verdeeld. Vervolgens is er voor gekozen - door de organisaties heen - twee personen per dag beschikbaar te stellen voor het huisverbod. Vanaf september 2009 is RN op drie werkdagen het aanspreekpunt, terwijl Tactus en Leger des Heils ieder op één werkdag dienst hebben. De weekenden zijn iedere vijf weken als volgt verdeeld: drie weekenden RN; één weekend Tactus; en één weekend Leger des Heils.

Overdracht

De reclassering wordt telefonisch op de hoogte gebracht van een opgelegd huisverbod door de casemanager van het systeem (het maatschappelijk werk). Tussen 09.00 en 17.00 uur is de reclassering telefonisch bereikbaar. Buiten deze uren spreekt maatschappelijk werk soms de voicemail in, maar vaak bellen zij dan de volgende dag. Enkele geïnterviewden van de reclassering merken hierbij op dat van belang is dat als maatschappelijk werk de voicemail inspreekt, zij de volgende dag alsnog ook belt met de reclassering. Alleen de informatie via de voicemail verkrijgen is niet voldoende. De informatie over huisverboden in Almelo en Enschede is door de reclassering in te zien in VIS2. Bij de overige gemeenten wordt informatie over het huisverbod uitgereikt tijdens het overleg.

Casemanager uithuisgeplaatste

De reclassering is aangewezen als casemanager van de uithuisgeplaatste. De afspraak is dat de reclassering in de tien dagen van het huisverbod vijf keer face tot face en vijf keer telefonisch contact heeft met de uithuisgeplaatste. Alle geïnterviewden bij de reclassering en ook enkele geïnterviewde procesmanagers geven aan dat dit te vaak is. Wanneer een uithuisgeplaatste bijvoorbeeld in verzekering is gesteld of er al van alles is geregeld is het vaak niet zinvol dagelijks contact te hebben. Een procesmanager merkt op dat niet alle medewerkers zich houden aan de afspraak dat in het weekend contact plaatsvindt met de uithuisgeplaatste. Enkele geïnterviewden van de reclassering merken op dat het beter zou zijn als wordt afgesproken dat de reclassering na de tien dagen nog enkele contactmomenten heeft. In de praktijk gebeurt dit volgens enkele geïnterviewden van de reclassering al.

Het eerste contact vindt binnen 24 uur plaats en is veelal face to face. Enkele reclasseringsmedewerkers geven aan dat het niet altijd lukt binnen 24 uur, bijvoorbeeld omdat de politie de uithuisgeplaatste nog moet verhoren of omdat de reclassering moet uitzoeken waar de uithuisgeplaatste zich bevindt. In dit eerste gesprek wordt de situatie geïnventariseerd en worden verschillende leefgebieden nagelopen. Tijdens de tien dagen worden praktische zaken geregeld: kleding en overige spullen ophalen, geldzaken en soms onderdak. Ook de medewerkers van reclassering geven aan dat door het huisverbod het reguliere werk in de knel komt. Het Leger des Heils geeft aan dat een huisverbod in totaal ongeveer 24 uur in beslag neemt, terwijl Tactus het over gemiddeld 16 uur heeft.

4.3 Bureau Jeugdzorg Overijssel

Bureau Jeugdzorg Overijssel is er voor kinderen en jongeren tot 18 jaar en hun ouders of verzorgers die problemen ervaren bij het opgroeien en opvoeden. Ook personen die beroepsmatig met jongeren te maken hebben, kunnen contact opnemen voor informatie en advies. Daarnaast kan Bureau Jeugdzorg indiceren en toeleiden naar intensieve vormen van hulpverlening, maar verleent zelf geen hulp na indicatie.

Overdracht

De Hulpofficier van Justitie gaat bij het invullen van het risicotaxatieformulier (RiHG) telefonisch bij BJZO na of de kinderen in het gezin bekend zijn bij BJZO, of er een (voorwaardelijke) ondertoezichtstelling ((V)OTS)) is en of een onderzoek gaande is of op stapel staat. Vermoedens van (dreigende) kindermishandeling worden door BJZO meegenomen in de taxatie die in de thuissituatie wordt gedaan. Als een huisverbod is opgelegd informeert de HovJ op werkdagen tijdens kantooruren het aanmeldpunt van BJZO, die vervolgens de informatie doorgeeft aan het Crisis Interventie Team (CIT) van BJZO. Buiten kantooruren wordt de achterwacht van de bereikbaarheidsdienst (een praktijkleider) van BJZO door de HovJ op de hoogte gesteld. Volgens BJZO geeft de HovJ dan vaak ook al aan of nodig is dat Bureau Jeugdzorg direct langskomt. De praktijkleider stelt vervolgens het Crisis Interventie Team op de hoogte. Daarnaast ontvangt BJZO bij huiselijk geweldzaken (ook bij huisverbodzaken) als er kinderen aanwezig zijn altijd een zorgformulier van de politie. Als het maatschappelijk werk bij de achterblijver thuis is maakt zij een eerste inschatting van de situatie. Vaak wordt de volgende dag contact opgenomen met BJZO om hen te informeren.

Het informeren van Bureau Jeugdzorg is volgens verschillende geïnterviewden (procesmanagers, HovJ's, het maatschappelijk werk en BJZO) vooral in de beginperiode, niet consequent gebeurd. BJZO geeft aan in meerdere gevallen niet op de hoogte te zijn gebracht, waardoor ze niet tijdig hebben kunnen starten met hun werkzaamheden in het kader van een huisverbod. Dit op de hoogte brengen gaat al wel beter, maar volgens BJZO gebeurt het nog niet standaard. Volgens enkele geïnterviewden (procesmanagers, medewerkers van het maatschappelijk werk en de reclassering) is het van belang dat HovJ's, als een huisverbod is opgelegd en kinderen aanwezig zijn, altijd contact opnemen met BJZO. Daarnaast is door meerderen opgemerkt dat Bureau Jeugdzorg altijd zo snel mogelijk langs zou moeten gaan, niet alleen in acute gevallen. Een geïnterviewde procesmanager geeft hierbij aan dat het maatschappelijk werk die inschatting niet voor BJZO zou moeten maken.

Casemanager kinderen

Bureau Jeugdzorg Overijssel is bij huisverboden de casemanager van de kinderen. BJZO heeft een Crisis Interventie Team met vijf medewerkers die (onder meer) worden ingeschakeld bij de trajecten tijdelijk huisverbod. Volgens de planning zijn steeds minimaal twee medewerkers inzetbaar. BJZO geeft aan nog één fte beschikbaar te hebben die kan worden ingezet voor het huisverbod, maar dat momenteel het aantal van vijf medewerkers voldoet. Crisiswerk brengt pieken en dalen met zich mee. Dit betekent volgens BJZO dat het bij pieken af en toe (te) veel werk is voor vijf personen, maar dat bij dalen één fte extra overcapaciteit zou betekenen. Wanneer de capaciteit niet toereikend is wordt momenteel uitgeweken naar overige medewerkers. Dit is vanwege vakantie en ziekte wel eens noodzakelijk geweest. Als al een medewerker van BJZO betrokken is bij het gezin (bijvoorbeeld een gezinsvoogd of jeugdreclassering) dan wordt deze de casemanager van de kinderen in het kader van het huisverbod. De geïnterviewde medewerkers van BJZO geven aan dat in de beginfase regelmatig sprake was van bekende gezinnen, maar dat dit de laatste tijd nauwelijks meer het geval is. De verwachting was dat het aantal reeds bekende gezinnen groter zou zijn. Een

aandachtspunt dat door meerdere geïnterviewden (maatschappelijk werk, procesmanagers en BZJO) wordt genoemd, is de kennis over huiselijk geweld en het huisverbod bij medewerkers die worden ingezet bij huisverboden maar niet tot het Crisis Interventie Team behoren. Deze kennis is vaak niet voldoende. Voor de medewerkers moet duidelijk zijn wat kan, mag en moet in het kader van het huisverbod. Enkele geïnterviewden geven aan dat anders het proces wordt belemmerd.

BJZO heeft tijdens de tien dagen van het huisverbod minimaal één keer een persoonlijk gesprek met de achterblijver en de kinderen. Als de situatie niet acuut is maakt BJZO een afspraak met de achterblijvers voor een individueel, persoonlijk gesprek. BJZO geeft aan veelal samen met het maatschappelijk werk een paar dagen later op huisbezoek te gaan. Tijdens het gesprek wordt een inschatting gemaakt van de situatie van de kinderen. Afhankelijk van de casus wordt één gezamenlijk gesprek of worden twee aparte gesprekken gehouden met achterblijver en kinderen. Oudere kinderen worden vaak apart gesproken. Op basis van de taxaties ter plekke en de gesprekken met de kinderen en de direct betrokkenen, verzamelde gegevens van contacten met school, huisarts en anderen stelt BJZO een indicatierapport op. Dit rapport bevat een advies over al dan niet verlenging van het tijdelijk huisverbod en de gewenste/noodzakelijke hulpverlening en/of beschermingsmaatregelen.

4.4 Procesmanager

De regie over het gehele proces van het huisverbod ligt bij de gemeenten. Hiervoor zijn procesmanagers aangesteld. Niet elke Twentse gemeente heeft een eigen procesmanager. Zo maken Borne en Hof van Twente gebruik van het procesmanagement van Hengelo, terwijl Haaksbergen het procesmanagement tijdens de tien dagen van het huisverbod heeft uitbesteed aan Enschede (tabel 4.2). In Enschede en Hengelo zijn er respectievelijk twee en vier procesmanagers aangesteld.

Tabel 4.2 Procesmanagers Twentse gemeenten

Gemeente	Procesmanager
Almelo	Almelo
Borne	Hengelo
Dinkelland	Dinkelland
Enschede	Enschede
Haaksbergen	Enschede
Hellendoorn	Hellendoorn
Hengelo	Hengelo
Hof van Twente	Hengelo
Losser	Losser
Oldenzaal	Oldenzaal
Rijssen-Holten	Rijssen-Holten
Tubbergen	Tubbergen
Twenterand	Twenterand
Wierden	Wierden

Informeren

De HovJ faxt het RiHG, het proces-verbaal van bevindingen en de beschikking naar (het infocentrum van) de betreffende gemeente om deze op de hoogte te stellen van het opgelegde huisverbod. Ook als geen huisverbod is opgelegd, worden het RiHG en het proces van bevindingen ter informatie gefaxt. Daarnaast krijgen de gemeenten per post de originele stukken. In Enschede ontvangen de procesmanagers tevens een mail en een

melding op hun mobiele telefoon. De procesmanager in Almelo wordt bij een huisverbod in het weekend direct gebeld en de fax wordt veelal afgeleverd door de politie. Meerdere procesmanagers (van de kleinere gemeenten) geven aan in het weekend op de hoogte te willen worden gesteld (per mail of sms) van een opgelegd huisverbod. Zo worden zij op maandag niet overvallen, kunnen zij zo nodig staande afspraken afzeggen en op tijd voorbereidingen treffen voor het afstemmingsoverleg dat op maandag plaatsvindt. De procesmanagers worden tevens op de hoogte gebracht door de casemanager van het systeem (maatschappelijk werk).

Taken procesmanager

De rol van de procesmanager is het volgen en aansturen van het proces. De procesmanager regelt onder meer het afstemmingsoverleg, roept de betrokken partijen bijeen en zit het overleg voor. Uit de gesprekken blijkt dat de invulling van de rol van procesmanager in de gemeenten verschillend gebeurt. In twee grote gemeenten houden de procesmanagers zich soms ook bezig met inhoud en krijgen zij inhoudgerelateerde vragen van de uitvoeringspartijen. In de overige gemeenten volgen de procesmanagers het proces meer op afstand. Enkele geïnterviewden merken in dit kader op dat de rollen van procesmanager en casuscoördinator niet door elkaar moeten lopen. De taken van de procesmanager en casuscoördinator van het systeem moeten duidelijker worden geformuleerd.

In het merendeel van de gemeenten heeft een beleidsambtenaar het huisverbod als extra taak in het takenpakket gekregen. Op het moment dat een huisverbod is opgelegd moet er ad hoc veel in gang worden gezet. Overige werkzaamheden moeten plaatsmaken voor het huisverbod. De procesmanagers geven aan dat het arbeidsintensief en complex is en veel tijd met zich meebrengt. Enkele procesmanagers merken op dat vervanging bij ziekte en vakantie goed moet worden geregeld.

4.5 Overlevormen

Om tot op elkaar afgestemde hulpverleningstrajecten te komen is regelmatig overleg noodzakelijk. In Almelo, Hengelo en Enschede is er voor gekozen om twee keer per week, op maandag en donderdag, een afstemmingsoverleg te hebben met de betrokken partijen. Bij deze overleggen zijn de betreffende procesmanagers en vertegenwoordigers van het maatschappelijk werk, de reclassering en BJZO aanwezig. Ook zit bij enkele overleggen een juridisch medewerker. De procesmanager zit de overleggen voor. Naast het afstemmen van de hulpverlening, worden hier de adviezen aan de gemeente over verlenging of beëindiging van het huisverbod besproken. Dit laatst gebeurt tijdens het tweede overleg.

De overleggen in Almelo, Hengelo en Enschede vinden standaard plaats. Alleen als er geen huisverbod is worden de betrokken partijen door de procesmanager geïnformeerd dat het overleg niet doorgaat. De overige Twentse gemeenten laten hun afstemmingsoverleg hieraan voorafgaan (Tubbergen, Rijssen-Holten), sluiten aan bij één van de afstemmingsoverleggen of houden in samenspraak met de reclassering en BJZO op een ander moment een overleg (Losser, Oldenzaal en Dinkelland). De procesmanagers van deze gemeenten roepen de partijen bij elkaar als een huisverbod is opgelegd. De meerderheid van de geïnterviewden geeft aan dat de twee afstemmingsoverleggen tijdens de tien dagen nuttig zijn en goed verlopen. Wel wordt opgemerkt dat, vooral in de beginperiode, medewerkers soms niet aanwezig waren bij de overleggen. Dit is volgens enkele geïnterviewden (procesmanagers, het maatschappelijk werk, de reclassering) nu nog te vaak het geval met BJZO. Nagenoeg alle geïnterviewden vinden dat er altijd een vertegenwoordiger van de instellingen aanwezig moet zijn. Meerdere gesproken medewerkers van het maatschappelijk werk, de reclassering en BJZO geven aan dat de

planning af en toe krap is als in alle drie gemeenten huisverboden zijn. Vooral gezien het feit dat overleggen nogal eens uitlopen en vanwege de benodigde reistijd. Ook wordt opgemerkt dat het bijwonen van alle overleggen veel tijd kost. Door enkele procesmanagers wordt aangegeven dat zou moeten worden besproken wat gedaan wordt met de afstemmingsoverleggen als er feestdagen binnen de tien dagen vallen. Als een afstemmingsoverleg hierdoor vervalt of wordt verplaatst komt de planning in gevaar.

4.6 Samenwerking

Bij de uitvoering van het huisverbod is samenwerking en afstemming zeer belangrijk. Binnen tien dagen moet door de betrokken partijen veel werk worden verzet, hetgeen alleen kan als alle partijen goed meewerken. De samenwerking met de maatschappelijk werkinstellingen wordt door alle geïnterviewden zeer goed genoemd. Zij zijn ook goed bereikbaar en bijna altijd aanwezig tijdens de overleggen. Door enkele geïnterviewden (procesmanager en medewerker van de reclassering) wordt opgemerkt dat maatschappelijk werk in het kader van het huisverbod soms meer systeemgericht zou moeten denken. In hun reguliere werk is het maatschappelijk werk gewend de hulpvraag van de cliënt als uitgangspunt te nemen. Het huisverbod vergt echter een andere manier van werken: er moet worden gekeken wat het beste is voor het hele systeem (achterblijver en uithuisgeplaatse en kinderen) Hulpverlening op zich is niet het doel, maar een middel om het huiselijk geweld te stoppen.

In de beginperiode was de bereikbaarheid en aanwezigheid van de reclassering bij de afstemmingsoverleggen onvoldoende. Daarnaast zorgde de wijze waarop de drie reclasseringsinstellingen zich hadden georganiseerd voor onduidelijkheden bij de overige partijen. Dit zijn volgens geïnterviewden echter opstartproblemen. Over de huidige samenwerking met de reclassering zijn de geïnterviewden zeer te spreken.

Hoe de samenwerking met BJZO verloopt hangt volgens de meeste geïnterviewden die contact hebben met BJZO (enkele procesmanagers en meerdere medewerkers van het maatschappelijk werk en de reclassering) sterk af van de betreffende medewerker bij BJZO. In een deel van de gevallen verloopt het goed en wordt samengewerkt met de andere partijen. In andere casussen is er volgens deze geïnterviewden sprake van een stroeve samenwerking met BJZO. Het gevoel dat alle partijen één doel voor ogen hebben ontbreekt volgens hen. Ook wordt genoemd dat BJZO te vaak niet aanwezig is bij overleggen of zich beroept op interne procedures en afspraken.

Door enkele procesmanagers en reclasseringsmedewerkers wordt opgemerkt dat de samenwerking en het contact met de tweedelijns organisaties (Tactus verslavingszorg, De Tender, GGZ instellingen) goed verloopt zolang het contact via de vaste contactpersonen loopt. Buiten deze contactpersonen om zijn medewerkers veelal niet voldoende op de hoogte van het huisverbod en afspraken die zijn gemaakt. Ook wordt opgemerkt dat het moeilijk is in de samenwerking met de GGZinstellingen dat zij gericht zijn op het individu, terwijl de aanpak van huiselijk geweld systeemgericht is.

Uit de gesprekken blijkt dat de partijen over het algemeen tevreden zijn over de samenwerking. Men is van mening dat er binnen een korte tijd met elkaar veel is georganiseerd om de uitvoering van het huisverbod goed te laten verlopen. Meerdere keren wordt genoemd dat een enthousiaste en gemotiveerde groep mensen is betrokken bij de uitvoering van het huisverbod. Na opstartproblemen - onduidelijkheden, de bereikbaarheid van de partijen, afwezigheid tijdens overleggen - loopt het steeds beter en weten de partijen elkaar nu goed te vinden.

5. AFLOOP HUISVERBOD

Het huisverbod loopt in principe na tien dagen af, maar kan door de burgemeester worden verlengd. Na afloop van het huisverbod vindt overdracht plaats naar reguliere hulpverlening. In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens ingegaan op verlenging van het huisverbod, overdracht naar reguliere hulpverlening en monitoring.

5.1 Verlenging

Een huisverbod kan worden verlengd als er sprake is van voortdurende dreiging. Dit kan onder meer het geval zijn als de uithuisgeplaatste geen hulpverlening accepteert of de hulpverlening aan de achterblijver tegenwerkt. Als er signalen zijn dat de veiligheid van de achterblijver(s) in gevaar is, kan een verlenging worden aangevraagd. Het huisverbod kan door de burgemeester worden verlengd met maximaal 18 dagen. De verlenging kan op elk moment in die periode weer worden ingetrokken wanneer de dreiging voor achterblijver(s) is verdwenen.

Tijdens het tweede afstemmingsoverleg bespreken de betrokken partijen het Plan van Aanpak. Tijdens dit overleg geeft iedere partij ook aan in hoeverre er nog dreiging is van gevaar. Op basis hiervan stelt de procesmanager een advies op over wel of niet verlengen van het huisverbod. In sommige gemeenten wordt het advies in nauwe samenwerking met een juridisch medewerker opgesteld, terwijl in andere gemeenten het door de procesmanager opgestelde advies wordt voorgelegd aan een jurist. Enkele procesmanagers merken op dat in het geval van mogelijke verlenging het voor een goede inschatting van belang is dat de uithuisgeplaatste wordt gehoord. Zo bezoekt de procesmanager van de gemeente Almelo de uithuisgeplaatste en de achterblijver om ze te informeren en een gesprek te hebben over mogelijke verlenging. Ook de procesmanager van de gemeente Tubbergen bezoekt bij een advies tot verlenging of in twijfelgevallen de achterblijver en uithuisgeplaatste. In de gemeente Hengelo hoort de juridisch medewerker de uithuisgeplaatste.

Als het advies is opgesteld wordt de burgemeester geïnformeerd en wordt het advies aan hem voorgelegd. Als de burgemeester het eens is met de verlenging tekent hij de beschikking. De beschikking wordt vervolgens aan de uithuisgeplaatste overhandigd. Geïnterviewde politiemedewerkers geven aan graag op de hoogte te willen worden gebracht als er een verlenging van het huisverbod is. De terugkoppeling over intrekking of verlenging naar de politie is nog niet voldoende geregeld. Om vast te kunnen stellen of het huisverbod wordt overtreden is het voor de politie essentieel dat zij wordt geïnformeerd.

5.2 Overdracht reguliere hulpverlening

Tijdens het huisverbod is er sprake van intensieve begeleiding van uithuisgeplaatste, achterblijver en eventuele kinderen. Zij hebben contact met politie, het maatschappelijk werk, de reclassering, BJZO en soms de procesmanager. Meerdere geïnterviewden merken op dat het van belang is dat deze aandacht niet abrupt stopt bij beëindiging van het huisverbod. Door meerdere geïnterviewden van verschillende instellingen wordt aangegeven dat zij tevreden zijn met hetgeen binnen korte tijd is georganiseerd voor de tien

dagen van het huisverbod. Een belangrijk aandachtspunt is echter de hulpverlening en coördinatie na het huisverbod.

Overdracht

Het maatschappelijk werk draagt de hulpverlening aan de achterblijver zo nodig intern over naar het reguliere maatschappelijk werk, waarbij de cliënt met voorrang wordt behandeld. Ook wordt wel doorverwezen naar ander instanties, zoals GGZ (Dimence, Mediant) en Tactus verslavingszorg. Van belang is dat de cliënten bij de instanties waarnaar ze worden verwezen niet op een wachtlijst belanden. De reclassering beëindigt na afloop van het huisverbod het contact met de uithuisgeplaatste. Alleen als er sprake is van een juridisch kader, een verplicht reclasseringscontact, heeft de reclassering in principe nog contact met de cliënt. In de praktijk zijn er echter ook na de tien dagen nog enige contactmomenten. Daarnaast wordt doorverwezen naar Tactus verslavingszorg en De Tender (poli- en dagkliniek voor forensische psychiatrie en psychotherapie). Tactus heeft sinds kort een verslavingspoli. Als een pleger van huiselijk geweld/een uithuisgeplaatste daar wordt aangemeld moeten binnen tien dagen twee gesprekken worden gehouden. Er worden echter (nog) weinig plegers bij deze poli aangemeld. Dit komt volgens een geïnterviewde van de reclassering omdat niet iedereen hiervan op de hoogte is. Er is afgesproken dat bij doorverwijzing van de uithuisgeplaatste naar de Tender binnen het kader van het huisverbod, het oriënterend gesprek binnen enkele dagen plaatsvindt. Volgens De Tender meldde de reclassering de uithuisgeplaatste in de beginperiode te laat aan, waardoor deze in het reguliere traject terecht kwam en na ongeveer drie weken een eerste gesprek volgde. De gesproken reclasseringsmedewerkers en De Tender geven aan dat het nu goed loopt. Wel geven enkele geïnterviewden (een procesmanager en een reclasseringsmedewerker) aan dat de vervolghulpverlening laat op gang komt. BJZO blijft bij de casus betrokken in het geval een indicatie is vastgesteld. Zij is dan casemanager en volgt of de indicatie goed wordt uitgevoerd.

Coördinatie

Uit de gesprekken met de procesmanagers, medewerkers van het maatschappelijk werk, de reclassering en BJZO blijkt dat de coördinatie van de hulpverlening aan het systeem na beëindiging van het huisverbod niet duidelijk is geregeld. De hulpverlenende partijen die nog betrokken zijn bij de casus blijven de casus veelal volgen voor het gedeelte waarvoor zij hulp verlenen. Dit betekent dat zicht op het gehele systeem en afstemming van de hulpverlening na beëindiging van het huisverbod vaak is verdwenen. Alle geïnterviewden geven aan dat de coördinatie na het huisverbod een belangrijk aandachtspunt is. Enkele geïnterviewden merken op dat zou kunnen worden afgesproken dat tijdens het tweede afstemmingsoverleg per casus wordt vastgesteld wie de coördinatie op zich neemt. Anderen geven aan dat de reclassering of het maatschappelijk werk de coördinatie na het huisverbod zou kunnen doen. Daarbij wordt opgemerkt dat de casuscoördinatie dan niet bij Team Vroeghulp moet liggen, maar bij het reguliere maatschappelijk werk. Duidelijk is in ieder geval dat ook na het huisverbod sprake moet zijn van coördinatie en dat heldere afspraken moeten worden gemaakt wie dit gaat doen. Dit zou volgens betrokkenen expliciet onderdeel moeten worden van het Plan van Aanpak.

5.3 Monitoring na huisverbod

De geïnterviewden geven aan dat in veel gevallen het systeem – uithuisgeplaatste, achterblijver en eventuele kinderen - na afloop van het huisverbod zou moeten worden gevolgd. Momenteel zijn er geen duidelijke, eenduidige afspraken over de monitoring van de hulpverlening. In de verschillende gemeenten wordt er divers mee omgegaan. Het

monitoren van een casus na afloop van het huisverbod zou volgens enkele geïnterviewden kunnen worden ondergebracht bij de procesmanagers of de reguliere zorgteams. Momenteel wordt in enkele gevallen na een bepaalde tijd een casus weer besproken. De betrokken partijen worden nog eens bij elkaar geroepen om na te gaan hoe het gaat, of er nog hulpverlening is en welke partijen er bij betrokken zijn. Ook worden soms beëindigde huisverboden geëvalueerd tijdens het casuïstiekoverleg huiselijk geweld. Uit de gesprekken met alle geïnterviewden blijkt in ieder geval dat duidelijk afspraken moeten worden gemaakt. Momenteel wordt in sommige gemeenten in bepaalde gevallen wel gemonitord, maar wat hierover is afgesproken is bij de medewerkers van de reclassering, het maatschappelijk werk en BJZO onduidelijk. Monitoring zou standaard moeten gebeuren waarbij de procedure helder is vastgelegd. Ook de registratie na afloop van het huisverbod is volgens enkele geïnterviewden een aandachtspunt. Zij merken op dat de registratie van de hulpverlening aan het systeem zou moeten worden voortgezet in VIS2 of dat in een ander systeem de informatie wordt vastgelegd.

6. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

In de regio Twente is op 1 maart 2009 gestart met de toepassing van de Wet tijdelijk huisverbod. Het huisverbod is bedoeld om huiselijk geweld verder terug te dringen. Het houdt in dat een pleger van huiselijk geweld in beginsel tien dagen zijn of haar woning niet meer in mag en in die periode ook geen contact mag opnemen met de partner en eventuele kinderen. De maatregel biedt de mogelijkheid om in een noodsituatie te voorzien in een afkoelingsperiode, waarbinnen de nodige hulpverlening op gang kan worden gebracht en escalatie kan worden voorkomen. Het huisverbod wordt in de vorm van een beschikking uitgereikt door de burgemeester of door de politie indien zij daartoe is gemandateerd. De burgemeester kan afhankelijk van de situatie het huisverbod verlengen tot maximaal 28 dagen.

Het Regionaal College heeft gevraagd om een evaluatie van de uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod in Twente in de periode maart tot en met augustus 2009 door een extern bureau. De gemeente Enschede - centrumgemeente - heeft onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL hiertoe opdracht gegeven. De hoofdvraag van het onderzoek luidt: Hoe is de uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod in de Twentse gemeenten in het eerste halfjaar (de periode maart 2009 tot en met augustus 2009) verlopen? Doen zich hierin knelpunten voor? Zo ja, welke? Deze hoofdvraag is onderverdeeld in een aantal deelvragen.

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden hebben verschillende onderzoeksactiviteiten plaatsgevonden. Allereerst is relevante (schriftelijke) informatie verzameld. Vervolgens zijn 32 (groeps)gesprekken gehouden met 45 medewerkers van de politie (Basispolitiezorg (BPZ), Hulpofficieren van Justitie (HovJ)), procesmanagers van gemeenten, maatschappelijk werkinstellingen (Carint, Maatschappelijk werk noord west Twente (MwnwT) en Stichting Maatschappelijke Dienstverlening (SMD)), Bureau Jeugdzorg Overijssel (BJZO), de drie reclasseringsinstellingen (Leger des Heils, Reclassering Nederland (RN) en Tactus) en met de burgemeesters. Ten slotte zijn bij de Regiopolitie Twente en de procesmanagers van de gemeenten registratiegegevens opgevraagd en geanalyseerd.

Hieronder worden aan de hand van de onderzoeksvragen puntsgewijs de belangrijkste resultaten en conclusies weergegeven. Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan: het opleggen van het huisverbod; de hulpverlening tijdens het huisverbod; en de afloop van het huisverbod.

6.1 Opleggen huisverbod

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op het verloop van het opleggen van het huisverbod. De volgende onderwerpen komen aan bod: het aantal Hulpofficieren van Justitie (HovJ's); het inschakelen van de HovJ; het afnemen van het Risicotaxatie-instrument Huiselijk Geweld (RiHG); het mandaat; de samenloop met het strafrecht; en de inbeslagname van de huissleutels.

Het aantal HovJ's

- Bij aanvang is er in Twente voor gekozen om alle Officieren van Dienst (OvD's)/HOvJ's op te leiden en in te zetten voor de uitvoering van de Wet tijdelijk huisverbod.

- Vanwege het grote aantal in te zetten HovJ's wordt weinig ervaring opgedaan met het huisverbod. Daarnaast blijkt dat een huisverbod veel tijd kost.
- Vanaf periode 11 (oktober) wordt gewerkt met een pool van 21 HOvJ's die kunnen worden ingezet voor het huisverbod.

Het inschakelen van de HovJ

- Uit de gesprekken blijkt dat het inschakelen van de HovJ door de BPZ nog niet consequent gebeurt.
- Er wordt opgemerkt dat het van belang is dat de BPZ alert is/blijft op het hanteren van de drie beoordelingscriteria.¹ Aan zowel de kennis over huiselijk geweld als het (opleggen van een) huisverbod moet bij de BPZ en de HovJ's volgens geïnterviewden blijvend aandacht worden besteed.

Het afnemen van het RiHG

- Enkele geïnterviewden bij de politie geven aan dat het RiHG in de beginperiode niet altijd correct werd opgemaakt. Momenteel gaat het invullen van het RiHG volgens geïnterviewden beter, maar het blijft een aandachtspunt.
- De leesbaarheid van het RiHG is vaak slecht. Dit komt door onleesbare handschriften, klein schrijven en het kopiëren en faxen van het RiHG. Enkele geïnterviewden merken op de voorkeur te geven aan een gedigitaliseerde versie.
- De verwachting is dat door de kleinere groep HovJ's die ingezet gaat worden, het RiHG op een meer uniforme wijze zal worden ingevuld.

Het mandaat

- Tussen de verschillende gemeenten en burgemeesters in Twente is vanaf het begin discussie geweest of er sprake moest zijn van volmandaat of ondertekeningsmandaat. Uit de gesprekken wordt duidelijk dat alle burgemeesters het huisverbod zien als iets dat diep ingrijpt in de privé situatie van de betrokkenen en daarom zeer zorgvuldig dient te worden toegepast.
- De meeste burgemeesters merken tijdens het interview op dat zij zich afvragen of het opleggen van een huisverbod wel een bevoegdheid van de burgemeester moet zijn en niet eerder bij justitie zou moeten liggen.
- Enkele burgemeesters zijn van mening dat de voorbereiding voor deze belangrijke nieuwe taak te summier is geweest en dat zij hierover eerder en uitgebreider hadden moeten worden geïnformeerd.
- De meeste burgemeesters zijn voor één vorm van mandatering. Het blijkt echter dat een aantal na de ervaringen in het eerste halve jaar blijvend voorstander zijn van een ondertekeningsmandaat, terwijl anderen een voorkeur blijven houden voor een volmandaat.
- De meeste burgemeesters pleiten voor het op elektronische wijze via de mobiele telefoon opleggen van een huisverbod vergelijkbaar met een IBS, waardoor het opleggen nog efficiënter kan plaatsvinden.

De samenloop met het strafrecht

- Bij het merendeel van de huisverboden is er in beginsel sprake van samenloop met het strafrecht (87%).

¹ De drie beoordelingscriteria zijn: Is er sprake van (dreigend) huiselijk geweld; Wordt het geweld veroorzaakt door iemand die in het huis woont of daar anders dan incidenteel verblijft; Is de persoon van wie de dreiging uitgaat meerderjarig.

Huissleutels

- De politie geeft aan dat is afgesproken dat zij de huissleutels van de uithuisgeplaatste inneemt en aan de achterblijver geeft.
- Alle geïnterviewden merken op dat zich het afgelopen halfjaar, afgezien van enkele bijzondere gevallen, geen structurele problemen hebben voorgedaan op dit gebied.
- Ongeveer de helft van de betrokkenen vindt dat de sleutels niet aan de achterblijver zouden moeten worden gegeven, maar dat de politie ze in bewaring moet nemen.

Verbeterpunten:

- het inschakelen van de HovJ door de BPZ
- het invullen en de leesbaarheid van het RiHG

6.2 Hulpverlening

Hieronder wordt aandacht besteed aan de hulpverlening tijdens het huisverbod. Achtereenvolgens gaat het om: het inschakelen van het maatschappelijk werk, de reclassering en BJZO; het plan van aanpak; het contact met c.q. de hulpverlening aan achterblijver(s), uithuisgeplaatste en kind(eren); de samenwerking c.q. communicatie tussen de betrokken partijen; de tijdsinvestering van betrokken partijen; de naleving van het huisverbod; en de registratie van de uitvoering van het huisverbod.

Het inschakelen van het maatschappelijk werk

- Het maatschappelijk werk streeft naar een warme overdracht van HovJ naar het maatschappelijk werk. Dit gebeurt in de praktijk echter vrijwel niet. Vaak is de HovJ alweer op het politiebureau als het maatschappelijk werk arriveert.
- Meerdere geïnterviewden - procesmanagers en medewerkers van het maatschappelijk werk - geven aan dat de HovJ niet zou moeten wachten met contact opnemen met het maatschappelijk werk tot het huisverbod daadwerkelijk is opgelegd. Als de kans groot is dat een huisverbod gaat worden opgelegd zou het maatschappelijk werk al kunnen worden geïnformeerd.
- Meerdere geïnterviewden van het maatschappelijk werk geven aan dat het zeer belangrijk is dat zij direct naar de achterblijver toegaan om de situatie ter plekke te zien. Doordat zij dan de thuissituatie zien, krijgen zij een completer beeld van de situatie. Daarnaast staat de achterblijver meer open voor hulpverlening op het moment van de crisis.

Het inschakelen van de reclassering

- De reclassering wordt geïnformeerd door het maatschappelijk werk. Bij een huisverbod dat 's avonds of 's nachts is opgelegd is het voor een goede overdracht van belang dat - naast een eventueel ingesproken voicemail - de volgende ochtend ook telefonisch contact plaatsvindt.

Het inschakelen van het Bureau Jeugdzorg Overijssel

- Het informeren van Bureau Jeugdzorg is volgens meerdere geïnterviewden, vooral in de beginperiode, niet consequent gebeurd.
- Volgens enkele geïnterviewden is een belangrijk aandachtspunt dat HovJ's, als een huisverbod is opgelegd en er kinderen aanwezig zijn, altijd contact moeten opnemen met BJZO.

Het Plan van Aanpak voor achterblijver(s), uithuisgeplaatste en kind(eren)

- Volgens enkele geïnterviewden (procesmanagers, maatschappelijk werk) verloopt het aanleveren en verwerken van de informatie voor het Plan van Aanpak nog niet altijd goed. Elke partij levert het op zijn eigen manier aan, waardoor het lastig is de informatie in één Plan van Aanpak te verwerken.
- Voor alle partijen moet helder zijn welke (inhoudelijke) informatie wel of niet in het Plan van Aanpak moet worden vermeld. Hierover moet meer duidelijkheid komen.
- Er is behoefte aan een uniform format voor het Plan van Aanpak.

Het contact met/de hulpverlening aan achterblijver(s), uithuisgeplaatste en kind(eren)

- Er is afgesproken dat het maatschappelijk werk tijdens het huisverbod minimaal drie keer face to face contact heeft met de achterblijver (inclusief de crisisopvang en het gezinsgesprek). Alle geïnterviewden bij maatschappelijk werk geven aan dat er in de praktijk vaker contact is.
- De afspraak is dat de reclassering tijdens het huisverbod vijf keer face tot face en vijf keer telefonisch contact heeft met de uithuisgeplaatste. Alle geïnterviewden bij de reclassering geven aan dat dit te vaak is. Enkele geïnterviewden merken op dat het beter zou zijn als de reclassering na de tien dagen nog enkele contactmomenten zou hebben.
- BJZO heeft tijdens de tien dagen van het huisverbod minimaal één keer een persoonlijk gesprek met de achterblijver en de kinderen. Tijdens het gesprek wordt een inschatting gemaakt van de situatie van de kinderen. Afhankelijk van de casus wordt één gezamenlijk gesprek of worden twee aparte gesprekken gehouden met achterblijver en kinderen.

De samenwerking c.q. communicatie tussen de betrokken partijen

- Uit de gesprekken blijkt dat de partijen over het algemeen tevreden zijn over de samenwerking. Na opstartproblemen (onduidelijkheden, bereikbaarheid, afwezigheid van partijen tijdens overleggen) weten de partijen elkaar nu goed te vinden en wordt samengewerkt om de hulpverlening aan het systeem te organiseren.
- Door meerdere geïnterviewden wordt opgemerkt dat de samenwerking met BJZO niet altijd optimaal is, wisselend verloopt en sterk persoonsafhankelijk is.

De tijdsinvestering van betrokken partijen

- De uitvoering van het huisverbod is volgens alle betrokkenen zeer arbeidsintensief. De meeste geïnterviewden geven aan (per instelling) ongeveer 20 à 25 uur aan een huisverbod te besteden.
- Crisiswerk brengt pieken en dalen met zich mee. Dit maakt het voor een instelling lastig voldoende capaciteit beschikbaar te stellen.
- De overige (reguliere) werkzaamheden raken in het gedrang door het huisverbod. De vraag is welke consequenties dit na verloop van tijd heeft.

De naleving van het huisverbod

- In de periode maart tot en met augustus 2009 is het huisverbod volgens de politie zes keer overtreden, terwijl de Twentse gemeenten aangeven dat er acht overtredingen zijn geweest. Deze discrepantie is het gevolg van een inconsequente registratie.

De registratie van de uitvoering van het huisverbod

- In de regio Twente is gekozen voor het gebruik van VIS2 als informatieknoppunt bij de uitvoering van het huisverbod.

- De gemeenten Almelo en Enschede hebben het afgelopen half jaar gebruik gemaakt van VIS2, terwijl in de overige gemeenten momenteel nog scholing wordt gegeven.
- Uit de gesprekken komt naar voren dat VIS2 een waardevol hulpmiddel is om informatie met elkaar uit te wisselen over het proces en hulpverlening op elkaar af te stemmen. Wel is van belang dat met elkaar wordt afgesproken in hoeverre inhoudelijke informatie in VIS2 moet worden gezet.
- De reclassering kan in haar registratiesysteem geen informatie over huisverboden die niet samenlopen met het strafrecht vastleggen. Hier moet een oplossing voor komen.

Verbeterpunten:

- de warme overdracht van HovJ naar het maatschappelijk werk
- het inschakelen van BJZO door de HovJ
- het aanleveren en verwerken van de informatie voor het Plan van Aanpak
- de samenwerking met BJZO
- duidelijkheid over informatie die in VIS2 moet worden gezet
- de registratie bij de reclassering van huisverboden die niet samenlopen met het strafrecht

6.3 Afloop Huisverbod

Na tien dagen loopt het huisverbod af. In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan: het opstellen van het advies over het al dan niet verlengen van het tijdelijk huisverbod; de overdracht naar reguliere hulpverlening na afloop huisverbod; de afspraken over verdere monitoring van de reguliere hulpverlening na afloop van het huisverbod.

Het opstellen van het advies over verlenging

- Enkele procesmanagers merken op dat het van belang is dat de uithuisgeplaatste bij een eventuele verlenging altijd wordt gehoord.
- De geïnterviewde politiemedewerkers geven aan dat terugkoppeling over intrekking of verlenging van het huisverbod nog niet voldoende is geregeld.
- De politie geeft aan dat er in het eerste half jaar zes huisverboden zijn verlengd, terwijl de Twentse gemeenten het hebben over 23 verlengingen.

De overdracht naar reguliere hulpverlening na afloop huisverbod

- Tijdens het huisverbod is er sprake van intensieve begeleiding van uithuisgeplaatste, achterblijver en eventuele kinderen. Volgens alle geïnterviewden is van belang dat deze aandacht niet abrupt stopt bij beëindiging van het huisverbod.
- Uit de gesprekken blijkt dat de coördinatie van de hulpverlening aan het systeem na beëindiging van het huisverbod niet structureel is geregeld.
- Duidelijk is dat de coördinatie na het huisverbod moet worden voortgezet en dat heldere afspraken moeten worden gemaakt wie dit gaat doen.

De afspraken over monitoring van de reguliere hulpverlening na afloop huisverbod

- Uit de gesprekken blijkt dat duidelijke afspraken moeten worden gemaakt over monitoring. Het monitoren gebeurt in enkele gemeenten soms wel, maar de procedure moet formeel worden vastgelegd.

Verbeterpunten:

- het informeren van de politie over een verlenging
- de coördinatie van de hulpverlening aan het systeem na beëindiging van het huisverbod
- monitoring na het huisverbod

6.4 Ten slotte

Uit de gesprekken blijkt dat alle bij de uitvoering betrokken partijen - politie, de drie maatschappelijk werkinstellingen, de drie reclasseringsinstellingen, Bureau Jeugdzorg, de procesmanagers en de burgemeesters – positief zijn over het huisverbod. In een korte tijd heeft men gezamenlijk een grote inzet gepleegd om de uitvoering van het huisverbod goed te laten verlopen. Door een sterk gemotiveerde groep personen uit verschillende disciplines wordt nauw samengewerkt om binnen tien dagen de hulpverlening op gang te brengen. Daar waar het voorheen veel moeite en tijd kostte partijen bij elkaar te krijgen en de hulpverlening op elkaar af te stemmen, zorgt het huisverbod ervoor dat binnen korte tijd alle partijen aan tafel zitten.

De geïnterviewden geven aan dat in de uitvoering nog wel enkele aandachts- en verbeterpunten zijn. Zo is een belangrijk aandachtspunt het (tijdig) inschakelen van de HovJ, het maatschappelijk werk en BJZO. Ook moet (blijvend) aandacht worden besteed aan het invullen en de leesbaarheid van het RiHG. Daarnaast moet er duidelijkheid komen over de informatie die in het Plan van Aanpak moet worden opgenomen. Ook moet voor alle partijen helder zijn in hoeverre inhoudelijke informatie in VIS2 moet worden geplaatst. Hierover dienen gezamenlijke afspraken te worden gemaakt. Tevens dient de samenwerking met BJZO te worden verbeterd. Verder is de coördinatie van/en de hulpverlening na het huisverbod een belangrijk aandachtspunt. Voor een goede continuering is het van belang alert te blijven, de aandacht niet te laten verslappen en bij de uitvoerende medewerkers permanent te zorgen voor voldoende kennis over huiselijk geweld en de uitvoering van het huisverbod.

